

Aktionsplan för miljön i Östersjön

Helsingforskommissionen

2021 års uppdatering

Oktober 2021

Innehåll

Förord	4
Om	6
Biologisk mångfald	10
Övergödning	18
Farliga ämnen och marint skräp	28
Havsbaserad verksamhet	36
Horisontella frågor	48
Klimatförändring	50
Övervakning	52
Havsplanering	53
Ekonomisk och social analys	54
Hot Spots	55
Kunskapsutbyte och medvetenhetshöjande insatser	55
Finansiering	56
Referenser	58

Förord

1. Kommissionen, representerad av:

- Danmarks miljöminister,
- Vice generalsekreterare, Miljöministeriet, Republiken Estland,
- Republiken Finlands miljö- och klimatminister,
- Statssekreterare, Ministeriet för miljön, bevarandet av naturen och atomenergisäkerhet, Federala republiken Tyskland,
- Republiken Lettlands minister för miljöskydd och regional utveckling,
- Republiken Litauens miljöminister,
- Republiken Polens infrastrukturminister,
- Vice minister för naturtillgångar och miljö, Ryssland,
- Ambassadören för havet, Utrikesdepartementet, Sverige,
- samt kommissionären för miljö-, havs- och fiskerifrågor från Europeiska kommissionen,

2. **HELCOM PÅMINNER OM** bestämmelserna i 1992 års konvention om skydd av havsmiljön i Östersjöområdet (Helsingforskonventionen).

3. **HELCOM UPPREPAR** att Helsingforskonventionens parter åtar sig att återställa ett välmående och motståndskraftigt ekosystem i Östersjön enligt det som uttrycks i HELCOMs vision om en "välmående Östersjömiljö med en mångfald av biologiska beståndsdelar som fungerar i balans och leder till en god miljöstatus och stöd för ett stort omfång av hållbara mänskliga ekonomiska och sociala aktiviteter".

4. **HELCOM UPPMÄRKSAMMAR** att arbetet med HELCOM har lett till betydande miljöförbättringar inom många områden och framför allt att framstegen med att genomföra 2007 års Aktionsplan för miljön i Östersjön har bidragit till att förebygga ytterligare försämringar av miljön i Östersjön.

5. **HELCOM ÄR MEDVETEN** om att HELCOMs politik och verksamhet vägleds av ekosystemsprincipen och att aktionsplanen för Östersjön är en praktisk återspeglning av den principen.

6. **HELCOM KONSTATERAR** dock med stor oro att målen i 2007 års Aktionsplan för miljön i Östersjön inte har uppnåtts 2021 enligt prognosen och att Östersjön fortfarande påverkas i stor utsträckning av ett flertal belastningar som orsakats av mänsklig aktivitet.

7. **HELCOM KONSTATERAR** i synnerhet att: (a) övergödningen fortsatt har en betydande påverkan på Östersjön, (b) nivån av farliga ämnen fortfarande är förhöjd eller okänd och en källa till oro, (c) invasiva främmande arter fortsatt förs in i Östersjön, (d) nedskräpningen av havet är en särskilt oroväckande belastning, (e) cirka hälften av havsbotten potentiellt störs av mänsklig verksamhet, (f) andra belastningar, såsom undervattensbuller, stör havslivet, (g) den övergripande ogynnsamma bevarandestatusen hos Östersjöns marinbiologiska mångfald är ett resultat av mänsklig verksamhet och utbredd, där flera arter riskerar att utrotas, de flesta studerade habitaterna har dålig status och flera biotoper och

habitat riskerar att försvinna, samt näringsvävar uppvisar tecken på försämring.

8. **HELCOM UPPREPAR** dessutom att klimatförändringens effekt på Östersjön redan syns och att klimatförändringen i framtiden kommer att ha ökande inverkan på Östersjöns ekosystem, vilket kräver ännu större åtgärder, bland annat i den globala ramen som upprättats av FN:s ramfördrag om klimatförändring (UNFCCC) och Parisavtalet.

9. **HELCOM BETONAR** behovet av fortsatt forskning och adaptiv förvaltning för att mildra effekterna och förstärka Östersjöns motståndskraft mot klimatförändringen genom att minska de mänskliga belastningarna på ekosystemen och **UNDERSTRYKER** dessutom behovet av att vidare anpassa HELCOMs politik och rekommendationer så att klimatförändringens effekt beaktas.

10. **HELCOM STÖDER** ett HELCOM-förfarande för att sammanställa alla klimat- och anpassningsåtgärder som härrör från aktionsplanen för Östersjön som bidrar till Parisavtalet för publicering under 2024 på portalen för UNFCCC Global Climate Action (NAZCA) och HELCOMs webbplats. Därefter ska de uppdateras var femte år som del av bidraget till Parisavtalet.

11. **HELCOM UNDERSTRYKER** behovet av att sträva efter en god miljöstatus eftersom Östersjöns havsmiljö fortfarande befinner sig i ett otillfredsställande tillstånd till följd av belastningar från land- och havsbaserad mänsklig verksamhet och att återhämtningen inte är tillräcklig för att nå målen i aktionsplanen för Östersjön.

12. **HELCOM BETONAR** att det fortsatta behovet av att säkerställa säker navigering i syftet att förebygga olyckor och därmed minska risken för utsläppsolyckor från skepp.

13. **HELCOM PÅMINNER** om beslutet från 2018 års ministermöte i Bryssel om att uppdatera aktionsplanen för Östersjön senast 2021, i syftet att utarbeta en robust aktionsplan som minst ska bibehålla ambitionsnivån i 2007 års plan och ta sig an nya frågor utöver de befintliga åtaganden som skulle uppnås senast 2021, samt ha som mål att uppnå den överenskomna HELCOM-visionen om en välmående havsmiljö i Östersjön.

14. **HELCOM PÅMINNER** också om den deklaration som antogs av ministrarna för miljö- havs- och fiskefrågor från EU:s medlemsstater vid Östersjön och kommissionären för miljö-, havs-, och fiskefrågor den 28 september 2020, där de åtog sig att gemensamt öka insatserna för att uppnå en god miljöstatus i Östersjön.

15. **HELCOM BEKRÄFTAR** att om alla relevanta aspekter av ekosystemet och de kommande utmaningarna som havsmiljön står inför ska åtgärdas måste målen som ligger till grund för den förnyade aktionsplanen för Östersjön vara en "Östersjö som inte påverkas av övergödning, en "Östersjö som inte påverkas av farliga ämnen och marint skräp" och stödja "miljömässigt hållbara havsbaserad verksamhet". Allt detta leder till att "Östersjöns ekosystem är välmående och motståndskraftigt".

16. **HELCOM MEDGER** att de betydande kostnaderna som en

avsaknad av åtgärder mot de olika hoten mot ekosystemet i Östersjön skulle medföra och **KONSTATERAR**, till exempel att enligt den senaste rapporten "State of the Baltic Sea" uppskattas enbart det minskade rekreativsvärdet på grund av försämringen av havsmiljön till 1–2 miljarder euro årligen och att en betydande förbättring av den försämrade statusen när det gäller övergödning beräknas resultera i årliga ekonomiska fördelar i storleksordningen 4 miljarder euro inom alla relevanta sektorer av ekonomin.

17. **HELCOM UNDERSTRYKER**, de socioekonomiska fördelarna med en god miljöstatus i Östersjön och därför behovet av att genomföra de åtgärder och aktioner som ingår i aktionsplanen för Östersjön i syfte att uppnå en god miljöstatus.
18. **HELCOM BETONAR** att för att uppnå en god miljöstatus för Östersjön krävs stora ansträngningar och omvandlingsförändringar inom alla sektorer av ekonomin som påverkar havet, inklusive jordbruk, vattenbruk, fiske, vindenergiproduktion, turism, logistik, sjötransport och tillverkning, och att det bland annat kräver en ökad effektivitet i resursanvändningen, samt en övergång till en ren och hållbar cirkulär ekonomi och koldioxidneutralitet.
19. **HELCOM UNDERSTRYKER** behovet av att integrera miljömål med socioekonomiska mål för att främja hållbar utveckling och **BETONAR** behovet av en sammanhängande fysisk planering av mänskliga aktiviteter till havs i hela regionen, genom att tillämpa den ekosystembaserade strategin.
20. **HELCOM BETONAR** det fortsatta behovet av starkt regionalt och tvärsektoriellt samarbete för att arbeta för att uppnå en god miljöstatus, som involverar relevanta internationella, europeiska och nationella organisationer, offentliga finansieringsinstitutioner, vetenskaps- och forskningsinstitutioner, civilsamhället och den privata sektorn, inklusive banker och försäkringsbolag.
21. **HELCOM ERKÄNNER** de positiva bidragen från mellanstatliga organisationer och icke-statliga organisationer för att bevara och skydda Östersjön och arbeta för ett försiktigt utnyttjande av dess marina varor och tjänster.
22. **HELCOM KONSTATERAR** med tacksamhet att den uppdaterade aktionsplanen för Östersjön har utvecklats på ett sätt som betonar delaktighet och transparens, och involverar alla lämpliga intressenter.
23. **HELCOM VÄLKOMNAR** att den uppdaterade aktionsplanen för Östersjön är baserad på försiktighetsprincipen och relevant vetenskaplig forskning, möjliggör kunskapsdelning mellan vetenskap och politik på alla nivåer och tar vederbörlig hänsyn till ekonomiska och sociala konsekvenser av de åtgärder som måste vidtas för att uppnå målen.
24. **HELCOM UPPREPAR** HELCOMs fördragsslutande parter beslutsamhet att genomföra 2030-agendan för hållbar utveckling samt det globala ramverket för biologisk mångfald efter 2020 som antagits enligt konventionen om biologisk mångfald och att engagera sig i andra relevanta regionala och globala processer och **BETONAR** HELCOMs roll i att leda regionala insatser i detta syfte och som en viktig och erkänd aktör inom ramen för internationell havsförvaltning.
25. **HELCOM UPPREPAR** behovet av att samordna och harmonisera arbetet inom ramen för aktionsplanen för Östersjön med olika politiska instrument och pågående initiativ på internationell, europeisk, regional och nationell nivå, inklusive i synnerhet EU:s direktiv om en marin strategi och den europeiska gröna given och all annan relevant EU-lagstiftning och -program, såväl som all relevant lagstiftning och politik för Ryska federationen, såsom den maritima doktrinen och Ryska federationens strategi för utveckling av sjöfartsverksamhet fram till 2030.
26. **HELCOM BEKRÄFTAR ÅTER** att genomförandet av åtgärderna i den uppdaterade aktionsplanen för Östersjön kommer att följas regelbundet och att åtgärdernas effektivitet kommer att utvärderas med hjälp av lämpliga indikatorer för att visa framsteg mot målen och för att vid behov anpassa åtgärderna för att uppnå målen.
27. **HELCOM ERKÄNNER** att miljömålen i de olika delarna av den nuvarande aktionsplanen för Östersjön är baserade på bästa tillgängliga kunskap vid tidpunkten för utarbetandet och att målen, i linje med principerna för adaptiv förvaltning, bör ses över och revideras regelbundet med hjälp av ett harmoniserat tillvägagångssätt och den mest aktuella informationen.
28. **HELCOM INSTÄMMER** med tillägget till bilaga III, del II Förebyggande av utsläpp från jordbruk från konventionen och antar i detta syfte HELCOM-rekommendation 42-43/2.
29. **HELCOM ERKÄNNER** att, om det anses nödvändigt, innehållet i alla bilagor till konventionen, inklusive bilaga III, bör ses över i enlighet med bestämmelserna i konventionen med hjälp av bästa tillgängliga vetenskapliga kunskap och den mest aktuella informationen.
30. **HELCOM INSTÄMMER** med uppdateringen av den regionala aktionsplanen om marint skräp och antar i detta syfte HELCOM-rekommendation 42-43/3.
31. **HELCOM ÄR ÖVERENS** om att anta följande dokument:
 - Regional strategi för återvinning av näringsämnen i Östersjön,
 - Regional färdplan för havsplanering för 2021-2030,
 - HELCOMs vetenskapliga agenda.
 - HELCOMs riktlinjer för havsbaserade åtgärder för att hantera interna reserver av näringsämnen.
32. **HELCOM BETONAR** den fortsatta giltigheten av befintliga HELCOM-rekommendationer även efter antagandet av den nuvarande aktionsplanen för Östersjön.
33. **KOMMISSIONEN SAMTYCKER** till att genomföra alla åtgärder och åtaganden i den uppdaterade aktionsplanen för Östersjön senast de datum som anges i planen, i syfte att slutföra genomförandet av aktionsplanen för Östersjön i sin helhet senast 2030.
34. **UTAN AVKALL PÅ**, och i strävan efter synergier med, nationell lagstiftning, internationella överenskommelser och Europeiska unionens lagstiftning, såväl som Ryska federationens lagstiftning.
35. **HELCOM ANTAR FÖLJANDE UPPDATERADE AKTIONSPÄN FÖR MILJÖN I ÖSTERSJÖN, SYFTAD ATT UPPNÅ EN GOD MILJÖSTATUS I ÖSTERSJÖN.**

Lübeck, Tyskland, 20 oktober 2021

Om

Aktionsplanen för Östersjön är HELCOMs strategiska program bestående av åtgärder och aktioner i syftet att uppnå en god miljöstatus för havet, vilket i slutändan ska leda till att Östersjön blir välmående.

Den första aktionsplanen för Östersjön som antogs av HELCOMs fördragsslutande parter – de nio länderna omkring Östersjön och Europeiska unionen – under HELCOMs ministermöte i Krakow den 15 november 2007 angav 2021 som mål för att uppnå en god ekologisk status för havet. Resultaten i rapporten State of the Baltic Sea (Östersjöns tillstånd) som omfattar åren från 2011 till 2016 indikerade redan under 2018 att detta mål inte skulle uppnås.

Den uppdaterade aktionsplanen för Östersjön bygger på den första aktionsplanen och har samma ambitionsnivå. Den bibehåller alla redan överenskomna åtgärder som fortfarande ska genomföras och inkluderar dessutom nya åtgärder för att förstärka de pågående insatserna och bemöta kommande problem.

Den nya aktionsplanen för Östersjön är uppdelad i fyra segment med specifika mål som följer HELCOMs vision om ”en välmående miljö i Östersjön med en mångfald av biologiska komponenter i balans, vilket reder till en god ekologisk status och har stöd för en mängd hållbara ekonomiska och sociala aktiviteter” (bild 1):

- **Biologisk mångfald**, med målsättningen om ett ”Ett välmående och motståndskraftigt ekosystem i Östersjön”,
- **Övergödning**, med målsättningen att ”Östersjön ska vara opåverkad av övergödning”
- **Farliga ämnen och nedskräpning**, med målsättningen att ”Östersjön ska vara opåverkad av farliga ämnen och nedskräpning”, och
- **Havsbaserade verksamheter**, med målsättningen om ”Miljömässigt hållbara havsbaserade verksamheter”.

Var och ett av de fyra segmenten har strukturerats omkring HELCOMs ekologiska och förvaltningsrelaterade målsättningar och innehåller konkreta åtgärder och aktioner som ska genomföras senast 2030. Avsikten med att dela upp segmenten är att försöka spegla de belastningar som härstammar från land (”övergödning” och

”farliga ämnen och nedskräpning”) och de som härstammar från aktiviteter på havet (”havsbaserad verksamhet”), samt miljöns tillstånd (”biologisk mångfald”).

Dessa segment är sammanlänkade: att uppnå målet inom segmentet biologisk mångfald är också beroende av ett framgångsrikt genomförande av de åtgärder som ingår i de andra tre segmenten.

Dessutom tar avsnittet om horisontella ämnen upp övergripande frågor inklusive klimatförändringar, övervakning, havsplanering, ekonomisk och social analys, kunskapsutbyte och ökad medvetenhet, hot spots och finansiering.

Vidare är åtgärder inom alla segment utformade för att stärka Östersjöns övergripande motståndskraft och därmed förbättra dess förmåga att reagera på effekterna av klimatförändringar.

Genomförande av aktionsplanen för Östersjön (BSAP)

Genomförandet av åtgärderna i uppdaterade BSAP kommer att spåras med hjälp av onlineverktyget HELCOM Explorer. Den första rapporteringen av genomförandet av åtgärder kommer att ske under 2025 och den andra rapporteringen kommer att ske under 2029. HELCOM Explorer innehåller också information om vilka åtgärder som bidrar till att uppnå vilka hanteringsmål.

För att övervaka förändringen i den marina miljöns tillstånd och för att mäta framstegen mot målen och delmålen enligt BSAP, kommer HELCOM att fortsätta att utföra regelbunden övervakning och bedömningar.

HELCOMs ministermöten tjänar till att granska framstegen med att implementera åtgärderna i BSAP och nå målen, målsättningarna och milstolparna enligt BSAP. Dessutom kan ministerdeklarationerna, som härrör från ministermötena, komplettera åtgärderna i BSAP för att säkerställa att implementeringen av BSAP förblir aktuell och relevant under hela dess livslängd.

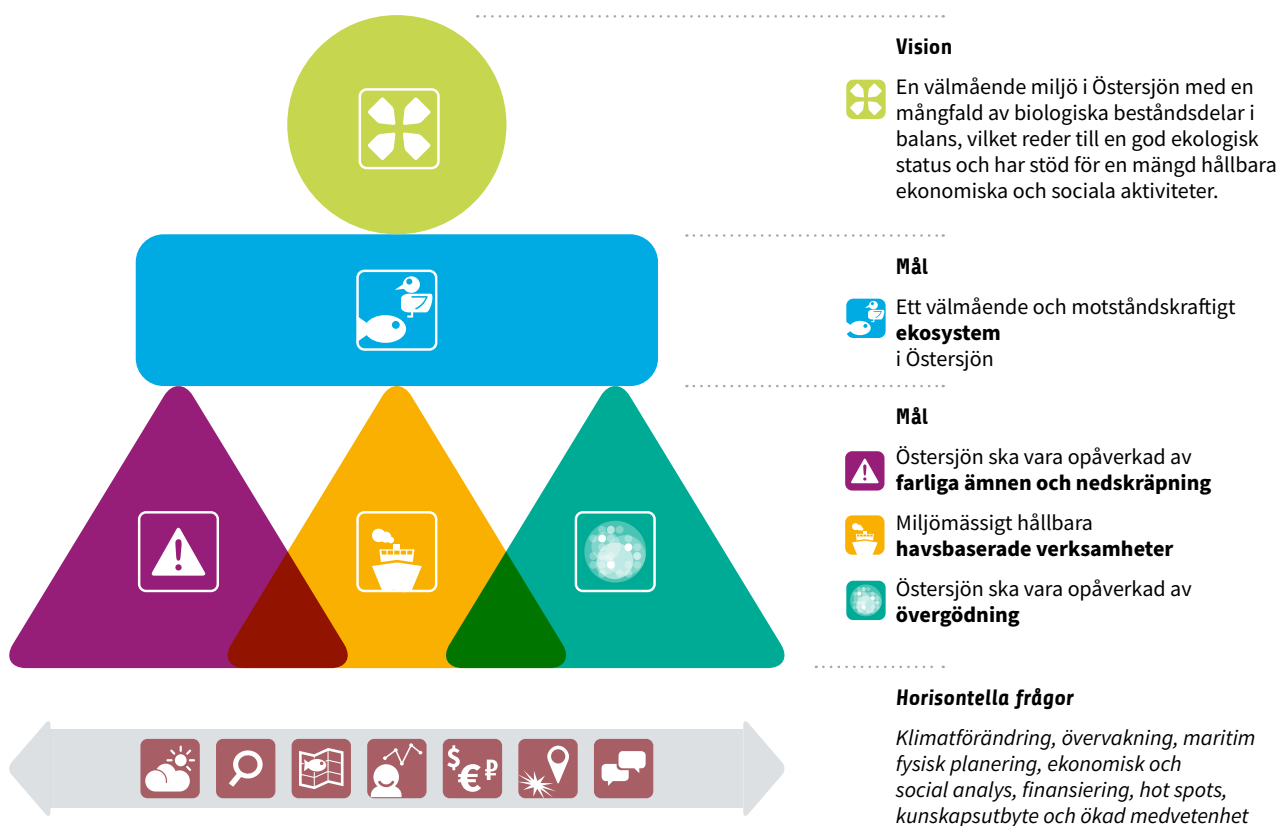

Bild 1: Den uppdaterade BSAP:s struktur, inklusive dess vision och mål

Hur ska aktionsplanen för Östersjön läsas?

Varje segment innehåller en textruta med följande information:

Klimatförändringens effekter – Var och en av de fyra segmenten innehåller ett värde som visar de fysiokemiska parametrarna som direkt påverkas av klimatförändringen. Ändringarna av dessa parametrar påverkar i sin tur de teman och ämnen som omfattas av segmentet. Mer information om parametrarna och klimatförändringens effekter på Östersjöns ekosystem och samhällen finns i ”Faktablad om klimatförändring i Östersjön 2021”.

FN:s mål för hållbar utveckling som ingår – Varje segment innehåller en lista med FN:s mål för hållbar utveckling som är relevanta för de teman och ämnen som varje segment omfattar.

Belastningar som ingår – De huvudsakliga belastningarna som ingår i BSAP:s åtgärder visualiseras under varje segment (bild 2).

Aktiviteter som ingår – De huvudsakliga mänskliga aktiviteterna som orsakar belastningar eller direkt påverkar Östersjöns tillstånd som åtgärdas av aktionsplanen för Östersjön visualiseras under varje segment (bild 2).

Målsättningar

[**Ekologiska målsättningar** speglar den miljöns önskade tillstånd i allmänna ordalag.

Förvaltningsmålsättningar beskriver den önskade förändringen i belastnings- eller bevarandestatus till följd av åtgärder och förvaltningsåtgärder.

Framsteg i riktning mot målet kommer att övervakas med HELCOM-indikatorer och -utvärderingar eller belastningsmål där detta är möjligt.

Åtgärder

Kod – Alla åtgärder i aktionsplanen för Östersjön har koder för varje åtgärd.

Jämförelser med åtgärder i andra segment – Åtgärder som är relaterade har jämförts mellan segmenten. Varje åtgärd visar i tillämpliga fall koder för de åtgärder den är relevant för.

Övrig information om åtgärder finns i ett separat tilläggsdokument. Vissa av åtgärderna är befintliga HELCOM-åtaganden från 2007 års BSAP eller senare ministerdeklarationer. HELCOM Explorer tillhandahåller information om åtgärdernas ursprung.

Referenser

Den presenterade informationen bygger på HELCOM-utvärderingar och rapporter som förtecknas i slutet på detta dokument.

Huvudsakliga belastningar

- Störning av arter
- Extraktion och bifångst av fisk
- Fysisk störning av havsbotten
- Bifångst av däggdjur och fåglar
- Fysisk förlust av havsbotten
- Riktad extraktion, mortalitet eller skador på fåglar och däggdjur
- Tillförsel av näringsämnen
- Tillförsel av farliga ämnen
- Tillförsel av skräp
- Tillfört antropogent buller
- Tillförsel eller spridning av främmande arter

Huvudsakliga verksamheter

- Fångst av fisk och skaldjur
- Transport – sjöfart
- Turism och fritidsaktiviteter
- Jakt och populationskontroll
- Byggnader till havs
- Utvinning av olja och gas
- Konstruktion i hav och på kust
- Omstrukturering av havsbäddens morfologi
- Utvinning av mineraler
- Jordbruk
- Avloppsvatten
- Transport – land
- Vattenbruk
- Fast avfall
- Transportinfrastruktur – sjöfart
- Historisk ammunition och farliga sjunkna föremål
- Pålning och explosioner för civila ändamål

Bild 2: Huvudsakliga belastningar (vänster kolonn) och verksamheter (höger kolonn) som åtgärdas av BSAP

Europeiska unionens politik och lagstiftning till stöd för genomförandet av aktionsplanen för Östersjön

Målen och åtgärderna i BSAP är i linje med de viktigaste europeiska politikområdena och i synnerhet den europeiska gröna given, som bland annat inkluderar EU:s strategi för biologisk mångfald, EU:s jord till bordsstrategi, handlingsplanen för nollutsläpp, EU:s strategi för havsenergi, handlingsplanen för cirkulär ekonomi och EU:s paket för hållbar och smart mobilitet.

Mer konkret är det främsta stödverktöget ramdirektivet om en marin strategi (MSFD), där regionalt samarbete erkänns och uppmuntras. I likhet med Helsingforskonventionen och BSAP bygger MSFD på ett integrerat tillvägagångssätt som är baserat på ekosystem med målet att nå en "god miljöstatus" i havet. Övrig EU-lagstiftning som stödjer genomförandet av BSAP listas nedan:

- Ramdirektivet för vatten
- Nitratdirektivet
- Direktivet för avloppsvatten från tätbebyggelse
- Direktivet om industriella utsläpp
- Direktivet för plast för engångsbruk
- Fågel- och habitatdirektivet
- Handlingsplan för EU:s strategi för Östersjöregionen
- Direktivet om havsplanering
- Ramdirektivet om avfall
- Direktiv om mottagningsanordningar i hamn
- Svaveldirektivet
- Den gemensamma fiskeripolitiken
- Den gemensamma jordbrukspolitik

Ryska federationens politik och lagstiftning till stöd för genomförandet av aktionsplanen för Östersjön

Ryska federationens lagstiftning överensstämmer med de internationella åtagandena och följer de gemensamma strategierna, däribland BSAP. Detta är ett betydande element av Ryska federationens grundläggande dokument. Dessa inkluderar den federala lagen om miljöskydd, vattenkoden, grunden för statlig politik inom området för miljöutveckling i Ryska federationen för perioden fram till 2030 och strategin för utveckling av sjöfartsaktiviteter i Ryska federationen fram till 2030.

Mer konkret listas viktiga ryska lagar och lagstiftningsdokument som inkluderar uttalanden för stödjande åtgärder för implementering av BSAP nedan:

- Den federala lagen om miljöskydd
- Den federala lagen om ekologisk undersökning. Materialkrav för bedömning av miljöpåverkan
- Den federala lagen om avfall från produktion och konsumtion
- Den federala lagen om fiskeri och bevarandet av vattenlevande biologiska resurser Den federala lagen om luftskydd
- Den federala lagen om begränsning av utsläpp av växthusgaser
- Den federala lagen om naturskyddsområden
- Den federala lagen om interna vattendrag, territoriella hav och Ryska federationens angränsade zoner
- Den federala lagen om den Ryska federationens kontinentalsockel
- Den federala lagen om underjordisk utvinning (mineralresurser)
- Ryska federationens vattenlag
- Ryska federationens skogslag
- Ryska federationens strategi om ekologisk säkerhet fram till 2025
- Grunden för statlig politik inom området miljöutveckling i Ryssland för perioden fram till 2030
- Vattenstrategi fram till 2020
- Strategi för bevarandet av sällsynta och utrotningshotade djur-, växt-, och svamparter fram till 2030
- Ryska federationens strategi för utvecklingen av havsbaserad verksamhet fram till 2030
- Industriell utvecklingsstrategi för bearbetning, återvinning och neutralisering av avfall från produktion och konsumtion fram till 2030
- Ryska federationens strategi för utvecklingen av fiskerikomplex för perioden fram till 2030
- Ryska federationens klimatkod

Biologisk mångfald

Biologisk mångfald Mål

*”Östersjöns ekosystem
är välmående och
motståndskraftigt”*

Ekologiska målsättningar

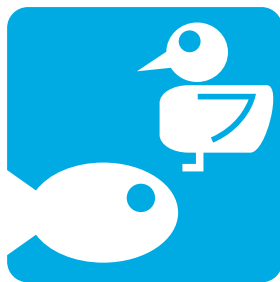
*Livskraftiga bestånd hos alla inhemska arter
Naturlig utbredning och förekomst av, samt
kvalitet på habitat och associerade samhällen
Fungerande, välmående och
motståndskraftiga näringsvävar*

Förvaltningsmål

*Effektivt styrda och ekologiskt
sammanhängande nätverk av marina skyddade
områden
Minimering av störningen av arter, deras
habitat och flyttvägar till följd av mänsklig
verksamhet
Människoinducerad dödlighet, inklusive jakt,
fiske och oavsiktlig bifångst, hotar inte det
marina livets livskraft.
Effektiva och samordnade bevarandeplaner och
åtgärder för hotade arter, livsmiljöer, biotoper
och biotopkomplex
Minska eller förebygga mänskliga påfrestningar
som leder till obalans i näringsväven*

Segmentet biologisk mångfald

Östersjöns ekosystem är välmående
och motståndskraftigt

Nuvarande tillstånd

Den biologiska mångfalden i Östersjön försämras till följd av de belastningar som olika mänskliga aktiviteter orsakar, och vars effekter ytterligare försvåras av klimatförändringen. De flesta fisk-, fågel-, och havsdäggdjursarterna, samt bentiska och pelagiska habitaterna i Östersjön är för närvarande inte i ett gott tillstånd. Nästan 100 makroarter (arter som är synliga för blotta ögat) i Östersjön – cirka 3,5 procent av alla makroarter i Östersjön – anses vara i riskzonen för att dö ut regionalt, och tecken på försämringar på näringsväv- och ekosystemnivån blir allt mer utbredda och frekventa. Den gradvisa försämringen av olika strandnära livsmiljöer, som är viktiga för de flesta Östersjöarter under åtminstone någon del av livscykeln, och den stora utbredningen av områden med låga syreförhållanden nära havsbotten är särskilt oroväckande. Effekterna på den biologiska mångfalden begränsar också de socioekonomiska fördelar som Östersjöns ekosystem kan ge oss.

Spridda och långvariga belastningar har långtgående effekter på såväl enskilda arter som ekosystem. Även om nyligen genomförda åtgärder kan leda till en förbättring under de kommande åren, är fortsatta och utökade ansträngningar för att förbättra tillståndet för den biologiska mångfald av central betydelse. Alla åtgärder som är inriktade på havsbaserade aktiviteter (inklusive fiske), övergödning, samt farliga ämnen och marint skräp är avgörande för att förbättra tillståndet för den biologiska mångfalden i Östersjön. Med tanke på det ökande övergripande trycket och arveeffekterna av många mänskliga aktiviteter som påverkar Östersjön, är många arter och livsmiljöer i akut behov av skydd, och utökade bevarandeåtgärder är nödvändiga parallellt med att minska trycket. I detta avseende är en central övergripande aspekt att tillämpa ekosystemansatsen på hanteringen av dessa många belastningar och deras kumulativa inverkan.

Önskat tillstånd

Det slutgiltiga målet för aktionsplanen för Östersjön när det gäller den biologiska mångfalden och ekosystem är ett välmående och motståndskraftigt ekosystem i Östersjön. Detta stöds av ekosystembaserad styrning av mänsklig verksamhet. Detta beskrivs genom de ömsesidigt stödjande och sammanlänkade ekologiska målsättningarna om att uppnå

- livskraftiga bestånd av alla inhemska arter,
- naturlig utbredning och förekomst av, samt kvalitet på, habitat och associerade samhällen, samt
- fungerande, välmående och motståndskraftiga näringsvävar.

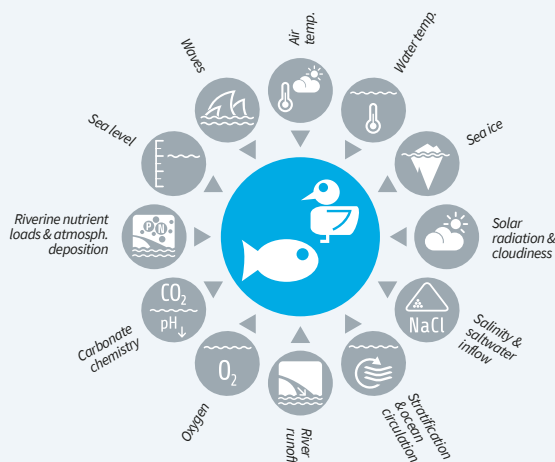
Ett välmående och motståndskraftigt ekosystem ska kunna bibehålla sina arter och samhällen på sikt, trots yttre belastningar. Detta inkluderar populationer med ålders- och rumsfördelningar som motsvarar deras naturliga gränser, och viktiga ekosystemfunktioner och -processer som upprätthålls naturligt, i ett samverkande nätverk av arter och livsmiljöer. En förutsättning för att säkerställa arters och populationers vitalitet och långsiktiga överlevnad är att säkerställa en adekvat kvalitet, distribution och förekomst av naturliga livsmiljöer som kan stödja de samhällen de är värd för. Var och en av dessa nyckelelement stärker funktionaliteten, hälsan och motståndskraften hos näringsvävarna, vilket i slutändan värnar om ekosystemets integritet och långsiktiga hållbarhet som helhet.

Biologisk mångfald Mål

"Östersjöns ekosystem är välmående och motståndskraftigt"

Effekt av klimatförändringen som påverkar den biologiska mångfalden

Motsvarande FN-mål för hållbar utveckling

- **14.2** Senast 2020, hållbart hantera och skydda marina och kustnära ekosystem för att undvika betydande negativa effekter, inklusive genom att stärka deras motståndskraft, och vidta åtgärder för att återställa dem för att uppnå sunda och produktiva hav
- **14.5** Senast 2020, bevara minst 10 procent av kust- och havsområdena, i enlighet med nationell och internationell lag och baserat på bästa tillgängliga vetenskapliga information

Mer information om koppling till andra fördrag relaterade till biologisk mångfald finns på sidan 17.

Korsreferens till andra segment

- Ett hälsosamt och motståndskraftigt Östersjöekosystem är det yttersta målet för aktionsplanen för Östersjön, vilket är referensramen för utvärderingen av samtliga resultat.
- För att uppnå målet "Östersjöns ekosystem är hälsosamt och motståndskraftigt" krävs att målen för alla andra segment uppfylls.

Belastningar som tas upp

Verksamheter som tas upp

Vägen till det önskade tillståndet: Förvaltningsmål

För att uppnå det önskade tillståndet har följande förvaltningsmål för biologisk mångfald identifierats:

- Effektivt styrda och ekologiskt sammanhängande nätverk av marina skyddsområden.
- Minimering av störningen av arter, deras habitat och flyttvägar till följd av mänsklig verksamhet.
- Människoinducerad dödlighet, inklusive jakt, fiske och oavsiktlig bifångst, hotar inte det marina livets livskraft.
- Effektiva och samordnade bevarandeplaner och åtgärder för hotade arter, livsmiljöer, biotoper och biotopkomplex.
- Minska eller förebygga mänskliga belastningar som leder till obalans i näringsväven.

Förvaltningsmålen för segmentet biologisk mångfald handlar om såväl bevarande som återställning. Återställda och ordentligt skyddade marina ekosystem ger betydande hälsomässiga, sociala och ekonomiska fördelar för kustsamhällen och regionen

som helhet. För att uppnå målet och målsättningarna inom segmentet biologisk mångfald krävs dock hantering av mänskliga aktiviteter och de belastningar som blir följden. Således är målen och målsättningarna för segmentet biologisk mångfald starkt kopplade till ett framgångsrikt genomförande av åtgärderna inom alla andra segment.

Ekosystembaserad och adaptiv förvaltning, med dess integrerade perspektiv på hanteringen av mänskliga aktiviteter, är därför viktiga strategier för att säkerställa framgångsrika resultat av åtagandena inom segmentet biologisk mångfald. I detta syfte kommer HELCOM under hela genomförandet av BSAP att sträva efter att specificera hur det kan bidra till operationaliseringen av ekosystembaserad förvaltning.

Dessutom kommer adaptiv förvaltning att införlivas genom översyn och ändring av befintliga HELCOM-åtaganden som är nära kopplade till förvaltningsmålen för segmentet biologisk mångfald, för att säkerställa att deras innehåll är anpassat till nya regionala åtgärder och globala initiativ, och för att ytterligare stärka målen och ambitionsnivån. Detta inkluderar bland annat en granskning och eventuellt en ändring av Rekommendation 35/1 före 2023 och HELCOMs vägledning om planering och val av HELCOMs marina skyddsområden före 2025.

Åtgärder för biologisk mångfald

Målen för biologisk mångfald uppnås genom att genomföra följande åtgärder:

Kod Åtgärd

Tema: Rumsliga bevarandeåtgärder

Senast 2030 ska ett resiliellt, regionalt koherent/sammanhängande, effektivt och rättvist förvaltad, ekologiskt representativt och funktionellt nätverk av HELCOMs marina skyddade områden vara etablerat. Nätverket av marina skyddade områden behöver stödjas av andra rumsliga förvaltningsverktyg som syftar till att upprätthålla ett koherent nätverk. Där det är vetenskapligt motiverat bör särskild uppmärksamhet ägnas åt offshoreområden utanför territorialvattnen. Nätverket av marina skyddsområden kommer att:

B1

- Täckta minst 30 procent av Östersjöns marina yta, varav minst 1/3 kommer att vara strikt skyddad. Andra effektiva områdesbaserade bevarandeåtgärder (Other Effective Area-based Conservation Methods) kan endast räknas till målen om 30 procent om de, som ett minimum, uppfyller de överenskomna OECM-kriterierna i konventionen om biologisk mångfald.
- Där så är vetenskapligt motiverat, bör man överväga att inrätta strikt skyddade zoner inom marina skyddade områden, vilka också kan fungera som vetenskapliga referensområden.
- Utöka bevarandeinsatserna till att aktivt inkludera områden av särskild betydelse för biologisk mångfald och ekosystemresiliens, inklusive viktiga ekosystemkomponenter som arter eller områden har en betydelsefull ekologisk funktion för ekosystemet/tillhandahållande av ekosystemtjänster och breda livsmiljötyper, men som kanske inte nödvändigtvis är sällsynta eller hotade.

Korshänvisning till åtgärder i andra segment

HT13 HT14

B2

Senast 2022, nå en gemensam förståelse av kriterierna för andra effektiva områdesbaserade bevarandeåtgärder (OECM) och tillämpningen av dessa inom HELCOM, baserat på de definitioner som fastställts inom konventionen om biologisk mångfald och EU, samt definiera hur OECMs kan bidra till ett koherent nätverk av skyddade marina områden i Östersjön. Senast 2025, identifiera andra effektiva områdesbaserade bevarandeåtgärder i Östersjöregionen.

Ämne: Förvaltning av skyddade områden

Senast 2030, stärka förvaltningen av nätverket för Östersjöns marina skyddsområden genom att införa nyckelelement i förvaltningsinsatserna, inklusive men inte begränsat till de som lyfts fram här, för att öka skyddets effektivitet, däribland genom att ge stöd till förvaltare av Östersjöns marina skyddsområden genom kapacitetsutbyggnad, exempelvis genom årliga workshops.

B3

Senast 2023, uppdatera och senast 2025 tillämpa HELCOMs vägledning för förvaltning av marina skyddade områden, med fokus på:

- a. bedömningar och utvärderingsmetoder av och strukturer för effektiv förvaltning,
- b. fastställande av kvantitativa bevarandemål,
- c. effektiva bevarandeåtgärder som minskar belastningar,
- d. fastställande av indikatorer som följer upp förvaltningens samt tillståndet för de arter och habitat som ska bevaras,
- e. fastställande av en gemensam övervakningsstrategi och utvärdering av bevarandevärden och belastningar,
- f. adaptiv förvaltning.

Korshänvisning till åtgärder i andra segment

S42 S47 S54 S57 S64

B4

Senast 2026, nationellt säkerställa att förvaltningsplaner och/eller åtgärder för marina skyddsområden är juridiskt bindande och att lämpliga strukturer finns på plats för att upprätthålla efterlevnad för att uppnå konserveringsmålen.

B5

Utveckla, implementera och dela information om effektiva förvaltningsåtgärder, inklusive åtgärder för att säkerställa efterlevnad/kontrollåtgärder, för att minska påverkan av fiske i marina skyddsområden och därmed bidra till att uppnå områdenas bevarandemål.

Korshänvisning till åtgärder i andra segment

S42 S47 S54

Ämne: Koherens i nätverket av marina skyddsområden

B6

Koherensen i nätverket av marina skyddsområden kommer att utvärderas regelbundet, åtminstone var tionde år. Nästa utvärdering ska utföras senast 2025. Senast 2027 ska resultaten från koherensbedömningen användas för att vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa bevarandet och motståndskraften hos den biologiska mångfalden, och för att identifiera eventuella behov av ytterligare rumsligt skydd för att förbättra koherensen.

B7

Säkerställa att HELCOMs nätverk för marina skyddade områden senast 2030 bland annat ger specifikt skydd för de arter och biotoper som listas som regionalt hotade eller nära hotade i HELCOMs rödlistor.

Tema: Bevarande av arter

B8

Senast 2022, identifiera kunskapsluckor om alla hot mot populationen av tumlare i Egentliga Östersjön och senast 2023 för populationen i västra Östersjön, inklusive bifångster och områden med hög risk för bifångster, undervattensbuller, föroreningar och utarmning av bytesdjur. Kunskapsluckor relaterade till områden med hög bifångstrisk ska åtgärdas och senast 2028 ska ytterligare områden med hög bifångstrisk för båda Östersjöpopulationerna fastställas. För att stärka populationen av tumlare i Östersjön, senast 2025 identifiera möjliga begränsningsåtgärder för andra hot än bifångster och genomföra sådana åtgärder när de blir tillgängliga.

Korshänvisning till åtgärder i andra segment

S43 S44 S45 S46 S47 S48

B9

Senast 2024, utvärdera statusen för Haploops-arter och biotoper, samt viktiga hot, och i förekommande fall, baserat på bedömningen, senast 2026 utveckla en gemensam bevarandeplan för Haploops-arterna, inklusive gemensamt överenskomna åtgärder för att förbättra statusen för arterna och biotoperna. Denna ska sättas i kraft senast 2028.

B10

Inkludera information om funktionella och livshistoriska egenskaper hos arter i HELCOM Biodiversity Database, senast 2024.

Ämne: Bevarande av fåglar

B11

Upprätthålla en uppdaterad karta över fåglars känslighet för hot som vindkraftsanläggningar, vågenergianläggningar, sjöfart och fiske. Slutföra, som ett första steg, kartläggningen av migrationsvägar, viloplatser, vallning och häckningsområden baserat på befintliga data senast 2022. Senast 2025, vidareutveckla dessa kartor genom att införliva nya data, information om efterbearbetning och ta upp ämnet för kumulativa effekter från dessa aktiviteter i rum och tid.

B12

Senast 2023 och framåt med nya rön, använda kartorna över flyttfåglarnas känslighet för hot i miljökonsekvensbedömningar (MKB) i syfte att skydda flyttfåglar mot potentiella hot från nya vindkraftsparker till havs och andra installationer med barriäreffekt.

B13

Vid nästa uppdateringscykel av havsplaneringen försöka införliva kartorna över flyttfåglarnas känslighet för hot i arbetet med maritim fysisk planering för att undvika att maritima aktiviteter skadar fåglar och deras livsmiljöer.

Korshänvisning till åtgärder i andra segment

HT13 HT14

B14

Senast 2027, bedöma effektiviteten hos bevarandeåtgärderna för att skydda vattenfåglar mot hot och belastningar.

Ämne: Bevarande av fisk

B15

Senast 2023, utveckla och samordna övervaknings- och utvärderingsmetoder, där detta är ekologiskt relevant, för specificerade representativa kustfiskarter, -befolkningar och -samhällen. Baserat på dessa bedömningsmetoder, regelbundet bedöma tillståndet för kustfisksamhället genom utvalda kustfiskarter och -grupper, inklusive hotade arter, senast 2023. Baserat på resultaten av bedömningen, utveckla och verkställa förvaltningsåtgärder med ambitionen att bibehålla eller förbättra statusen för kustfiskarter, inklusive migratoriska arter till 2027.

Korsreferens till åtgärder i andra segment

SS3

B16

För att förstärka inhemska stammar och återinföra migratoriska fiskarter:

- Senast 2023, identifiera floder där styrningsåtgärder för flyttfiskarter, däribland ål, har störst förväntad positiv effekt.
- Från och med 2023, i linje med relevanta internationella åtaganden, upprepade gånger se över och prioritera effektiva begränsningsåtgärder i identifierade floder och/eller dammar, inklusive avlägsnande av dammar och migrationsbarriärer där detta är relevant och möjligt, särskilt i små vattendrag.
- Utveckla och genomföra planer för återställande av habitat för lekplatser för anadroma arter i relevanta floder senast 2025.

B17

I syfte att skydda och återställa ålpopulationer, bestämma vilka åtgärder som anges i konventionen om bevarande av migratoriska arter av vilda djur, EU:s ålförordning och andra relevanta instrument som skulle gynnas av regionalt samarbete mellan Östersjöstaterna. Senast 2024, slutföra och senast 2025 genomföra ett samordnat program för sådana åtgärder i Östersjön.

B18

Återställ funktionella populationer av stör i Östersjön senast 2029 genom att implementera HELCOMs handlingsplan för stör i Östersjön.

Ämne: Bevarande av sälar

B19

Senast 2023, slutföra och genomföra nationella eller lokala planer för bevarande och/eller förvaltning av gråsäl.

B20

Senast 2023, slutföra och genomföra nationella eller lokala planer för bevarande och/eller förvaltning av vikare.

B21

Senast 2025, skydda vikaren i Finska viken, inklusive för att avsevärt minska bifångsten och förbättra förståelsen för de andra direkta hoten mot sälarna, och uppmana till gränsöverskridande samarbete mellan Estland, Finland och Ryssland för att bidra till att uppnå en livskraftig populationen av vikare i Finska viken.

Ämne: Rödlistade arter

B22

Uppdatera HELCOMs bedömning av rödlistade arter senast 2024, inklusive genom att identifiera huvudsakliga individuella och kumulativa belastningar och underliggande mänskliga aktiviteter som påverkar rödlistade arter.

B23

Senast 2025, utveckla, och senast 2027, genomföra och säkerställa efterlevnaden av ekologiskt relevanta bevarandeplaner eller andra relevanta program eller åtgärder, vilka begränsar direkta och indirekta påtryckningar från mänskliga aktiviteter på hotade och minskande arter. Dessa kommer att omfatta gemensamma eller regionalt överenskomna bevarandeåtgärder för migratoriska arter.

B24

Utveckla verktyg för och regelbundet utvärdera effektiviteten av andra bevarandeåtgärder för arter utöver marina skyddsområden. Den första bedömningen ska göras senast 2025. Dessutom ska effekten på arter bedömas genom risk- och statusbedömningar senast 2029.

Tema: Bevarande av habitat och biotoper

B25

Senast 2025, kartlägga ekosystemtjänster och den nuvarande och potentiella utbredningen av viktiga ekosystemkomponenter, inklusive habitatbildande arter som blåstång, ålgräs, blåmussla och kransalger över hela Östersjön.

B26

Senast 2030, skydda viktiga ekosystemkomponenter, inklusive habitatbildande arter genom att:

- senast 2023, utvärdera tillståndet hos och hot mot dessa viktiga ekosystemkomponenter,
- senast 2030, genomföra effektiva och relevanta hotreducerande åtgärder baserade på hot- och tillståndsbedömningar, inklusive begränsning av mänskliga aktiviteter som är associerade med att orsaka fysiska förluster eller störningar,
- senast 2025, identifiera lämpliga åtgärder och typer av livsmiljöer, biotoper och viktiga ekosystemkomponenter för passiv eller aktiv restaurering och senast 2030 och implementera program för restaurering som beskrivs i HELCOM Restoration Action Plan.

B27

Senast 2025, utveckla och senast 2026 börja implementera en HELCOM-aktionsplan för restaurering av habitat och biotop, inklusive kvalitativa och kvantitativa regionala mål, en prioriterad lista över åtgärder och en tillhörande verktygslåda för genomförande som beskriver bästa praxis och metoder för restaurering i Östersjöregionen.

Korshänvisning till åtgärder i andra segment

S52

Ämne: Rödlistade habitat och biotoper

B28

Uppdatera HELCOMs rödlistebedömningar senast 2024, däribland genom att identifiera huvudsakliga individuella och kumulativa belastningar och underliggande mänskliga aktiviteter som påverkar rödlistade biotoper och habitat.

B29

Senast 2025, utveckla, och senast 2027 genomföra och säkerställa efterlevnaden av ekologiskt relevanta bevarandeplaner eller andra relevanta program eller åtgärder, vilket begränsar direkta och indirekta påtryckningar från mänskliga aktiviteter på hotade och minskande biotoper och habitat.

B30

Utveckla verktyg för och regelbundet utvärdera effektiviteten av andra bevarandeåtgärder för habitat och biotoper utöver marina skyddsområden. Den första bedömningen som ska göras senast 2025. Dessutom ska effekten på biotoper och habitat bedömas genom risk- och statusbedömningar senast 2029.

Tema: Möjliggöra ekosystembaserad förvaltning

B31

Senast 2022, identifiera databehov för rumslig tryck och konsekvensbedömning av mänskliga aktiviteter, inklusive kumulativa effekter, och senast 2024 implementera de senaste metoderna för kartläggning och bedömning av negativa effekter på ekosystemet av mänskliga aktiviteter i Östersjöregionen.

B32

Senast 2024, uppdatera HELCOMs klassificering av undervattensbiotoper och habitat (HUB) där luckor har identifierats, och senast 2025 utveckla en fullt fungerande översättningsmatris mellan HUB, ramdirektivet för marin strategi, huvudsakliga livsmiljötyper, habitatdirektivets naturtyper och European Nature Information System (EUNIS). Arbetet ska genomföras i samarbete med European Marine Observation and Data Network (EMODnet).

Ämne: Indikatorer

B33

Senast 2024, utveckla en färdplan för att fylla luckor för att möjliggöra en holistisk bedömning av alla relevanta ekosystemkomponenter och belastningar och, senast 2030, utveckla och helt operationalisera en uppsättning indikatorer som uppfyller HELCOMs behov, inklusive behovet av att tillhandahålla en regional plattform för havsmiljödirektivet.

B34

Utveckla indikatorer och tröskelvärden för att utvärdera näringsvävens status senast 2026, där så är tillämpligt, och genomföra en holistisk bedömning av näringsvävarna senast 2030.

B35

Senast 2024, operationalisera en uppsättning indikatorer för bedömning av fiskpopulationens hälsa, inklusive storleks- och åldersfördelning, där så är tillämpligt, och senast 2029 för alla återstående relevanta arter.

Korshänvisning till åtgärder i andra segment

S40

S48

Koppling till andra fördrag

HELCOMs åtaganden om biologisk mångfald är väl anpassade till målen för hållbar utveckling (SDG) i FN:s Agenda 2030, med den långsiktiga visionen för 2050 i konventionen om biologisk mångfald, konventionen om bevarande av arter av migratoriska vilda djur och dess regionala överenskommelser i den mån det är tillämpligt och med EU:s lagstiftning och politik som rör biologisk mångfald. Detta är sant även i fall där HELCOMs åtaganden föregår dessa förfaranden.

Övergödning

Övergödningsmål

*”Östersjön ska vara
opåverkad av övergödning”*

Ekologiska målsättningar

Koncentration av näringsämnen nära naturliga
nivåer
Klara vatten
Naturliga nivåer av algbloomingar
Naturlig utbredning och förekomst av växter
och djur
Naturliga syrenivåer

Förvaltningsmål

Minimera tillförsel av näringsämnen från
mänsklig verksamhet

Segment om övergödning

Östersjön ska vara opåverkad av övergödning

Beskrivning av nuvarande tillstånd

Övergödningen är fortfarande det största miljöhotet mot Östersjön. Den leder till intensiv växt av alger och utarmning av syret på havsbotten, vilket i sin tur leder till stora områden med syrelösa eller syrefattiga bottenar i Östersjön och påverkar hela ekosystemet. Trots en smärre långsiktig förbättring är mer än 96 procent av regionen fortfarande under god status när det gäller övergödning, inbegripet i alla öppna havsområden och 86 procent av kustvattnen, enligt en HELCOM-utredning för perioden 2011–2016. Nyligen har övergödningen försämrats i fyra av Östersjöns 17 delavrinningsområden vilket kan bero på tillfällig variation av klimat och hydrografi.

Övergödningen orsakas av överflödigt tillförsel av näringsämnen – fosfor och kväve – i vattenmiljön. Tillförseln av näringsämnen till Östersjön kommer från naturliga källor och från olika mänskliga aktiviteter på land och till havs, med näringsämnen som når havet via vatten och luft. Vattenburen tillförsel inkluderar transporter genom floder och direkta utsläpp från punktkällor som avloppsreningsverk eller industrier. Tillförseln av näringsämnen via vattendrag är den huvudsakliga källan till både kväve och fosfor, där spridda källor som förluster från jordbruksmark till floder utgör en stor andel medan punktkällor endast bidrar med några få procent av den totala tillförseln. Transport via luft spelar också en betydande roll för tillförseln av kväve och bidrar med 27 procent av den totala belastningen.

Överdriven näringstillförsel till Östersjön av mänskligt ursprung har tidigare lett till pålagring av en betydande mängd fosfor i bottenbotten. Under hypoxiska förhållanden, eller låga

syrehalter, frigörs fosfat från sedimenten, vilket ökar den totala näringsbelastningen på det marina ekosystemet och vidare underblåser den onda cirkeln av övergödning i Östersjön.

Tillförseln av näringsämnen till nästan samtliga av Östersjöns delavrinningsområden har minskat avsevärt. Betydande minskningar på 12 procent för kväve och 26 procent för fosfor har uppnåtts av alla HELCOMs avtalsslutande parter under de senaste två decennierna. De ursprungliga målen för tillförsel av näringsämnen som fastställdes i 2007 års Aktionsplan för miljön i Östersjön uppnåddes inte till 2021.

De flesta av minskningarna hittills har uppnåtts genom åtgärder som riktar sig till punktkällor, såsom reningsverk för avloppsvatten och industrier för avloppsvatten, och luftburen tillförsel av kväve, främst på grund av minskade utsläpp från energi- och transportsektorerna. Däremot har ingen signifikant minskning av tillförseln från diffusa källor observerats under de senaste två decennierna och diffus näringsavrinning bidrar med nästan 35 procent av tillförseln av näringsämnen via vattendrag. Jordbruket, som har den högsta reduktionspotentialen, är fortfarande den främsta källan till den diffusa belastningen av näringsämnen till Östersjön. Det finns också en ytterligare minskningspotential för punktkällor, särskilt i de övre delarna av flodbassängerna, såväl som för mindre bosättningar och enskilda hus som ännu inte har tillräcklig lokal avloppsrening. Trots de övergripande framstegen med att minska kvävedepositionen krävs fortfarande ytterligare minskningar, särskilt inom sjöfartssektorn. Utsläppen av ammoniak ligger kvar på samma nivå och har till och med ökat på senare tid, vilket tyder på ett behov av effektivare minskningsåtgärder inom jordbrukssektorn.

✓ Övergödning Mål

"Östersjön ska vara opåverkad av övergödning"

Effekt av klimatförändringen som påverkar övergödning

Belastningar som tas upp

Verksamheter som tas upp

Motsvarande FN-mål för hållbar utveckling

- **2.4** Senast 2030 uppnå hållbara system för livsmedelsproduktion samt införa motståndskraftiga jordbruksmetoder som ökar produktiviteten och produktionen, som bidrar till att upprätthålla ekosystemen, som stärker förmågan till anpassning till klimatförändringar, extrema väderförhållanden, torka, översvämning och andra katastrofer och som successivt förbättrar mark och jordkvaliteten.
- **6.3** Till 2030 förbättra vattenkvaliteten genom att minska föroreningar, stoppa dumpning och minimera utsläpp av farliga kemikalier och material, halvera andelen obehandlat avloppsvatten och väsentligt öka återvinningen och en säker återanvändning globalt
- **6.5** Senast 2030, genomföra en integrerad förvaltning av vattenresurser på alla nivåer, när så är lämpligt genom gränsöverskridande samarbete
- **Mål 14.1** Till 2025 förebygga och avsevärt minska alla slags föroreningar i havet, i synnerhet från landbaserad verksamhet, inklusive marint skräp och tillförsel av näringsämnen.

Mer information om koppling till andra fördrag relaterade till övergödning finns på sidan 26.

Korsreferens till andra segment

- Det är nödvändigt att nå målen för övergödning för att uppnå målet "Östersjöns ekosystem är välmående och motståndskraftigt".
- Målen och målsättningarna för havsbaserad verksamhet är förutsättningar för att uppnå målet för övergödning.

Beskrivning av önskat tillstånd

Önskat tillstånd för Östersjön vad gäller övergödning beskrivs i de ekologiska målen:

- Koncentration av näringsämnen nära naturliga nivåer
- Klara vatten
- Naturliga nivåer av algbloomningar
- Naturlig utbredning och förekomst av växter och djur
- Naturliga syrenivåer

Uppnåendet av regionala mål för näringstillförsel – högsta tillåtna tillförsel (MAI) och tak för näringstillförseln (NIC) – för alla delavrinningsområden, enligt vad som anges i denna Aktionsplan för miljön i Östersjön, är den viktigaste förutsättningen för att uppnå de ekologiska målen.

Vägen till önskat tillstånd: förvaltningsmål och strategiska beslut

Förvaltningsmålet i aktionsplanen för Östersjön med avseende på övergödning är att minimera tillförseln av näringsämnen från mänskliga aktiviteter.

De regionala reduktionsmålen för att uppnå god miljöstatus i Östersjön är lika med den maximala tillåtna tillförseln av näringsämnen – vilket anger den maximala nivån av tillförsel av vatten och luftburet kväve och fosfor till Östersjöns delavrinningsområden. För att uppnå god miljöstatus vad gäller övergödning är den maximala tillåtna tillförseln till Östersjön 792 209 ton kväve och 21 716 ton fosfor om året. Den maximalt tillåtna tillförseln av kväve och fosfor till Östersjöns delavrinningsområden, baserat på de senaste tillgängliga uppgifterna om flöden i det marina ekosystemet, anges i tabell 1.

Att uppnå den maximala tillåtna tillförseln av näringsämnen i alla delavrinningsområden innebär inte att målen för övergödning omedelbart uppnås. Östersjöns ekosystem, som har varit utsatt för belastningar av mänskligt ursprung i mer än ett sekel, vilket leder till ackumulering av äldre näringsämnen i sedimenten, kan behöva flera decennier för att återhämta sig helt, även efter en betydande minskning av näringstillförseln. Åtgärder för att hantera dessa interna näringsreserver bör bygga på bästa tillgängliga vetenskapliga kunskap och minimera potentiella risker genom tillämpning av HELCOMs riktlinjer för havsbaserade åtgärder för att hantera interna näringsreserver.

Nettotaket för näringstillförsel definierar maximal tillförsel via vatten och luft för att uppnå god status med avseende på övergödning för Östersjöns delavrinningsområden för varje land. De beräknas som andelar av de maximalt tillåtna tillförseln till varje delavrinningsområde med hjälp av andelarna kväve- och fosfortillförsel under referensperioden 1997-2003. Nettotakvärden för näringstillförsel anges i tabell 2. Taket för tillförsel av kväve och fosfor beräknas också för icke-HELCOMländer i Östersjöns avrinningsområde, andra länder med luftburen tillförsel, sjöfart i Östersjön och sjöfart i Nordsjön.

Taken för nettotillförsel av näringsämnen för varje land och avrinningsområde inkluderar de nationella andelarna av näringsstillförseln via gränsöverskridande floder. Således beräknades näringstillförseltaken specifikt för dessa floder, vilket ytterligare indikerar respektive nationella andelar av deras totala tillförsel. Tak för näringstillförsel för gränsöverskridande floder ges i HELCOMs rapport "The revised nutrient input ceilings (NIC) to the BSAP update".

Alla åtgärder för att minska näringstillförseln som är nödvändiga för att uppnå taken för nettotillförsel av näringsämnen bör vara helt genomförda senast 2027, för att ta hänsyn till den tidsfördröjning som är förknippad med minskningen av tillförseln av näringsämnen till havet.

Tillförseltaken för kväve och fosfor baseras på aktuella vetenskapliga kunskaper och är föremål för osäkerheter. Detta belyser vikten av att följa försiktighetsprincipen. Med beaktande av aktiviteter för viktiga samhällsbehov, ska ökad tillförsel av kväve eller fosfor till ett avrinningsområde undvikas i möjligaste mån tills både MAI och god status med avseende på övergödning har uppnåtts, även i bassänger där tillförseln redan ligger under NIC.

Minskning av tillförseln av näringsämnen i ett visst avrinningsområde kan också ha effekter på andra avrinningsområden. Därför kan en minskning av kväve och fosfor under NIC för ett specifikt delavrinningsområde proportionellt beaktas av ett land

när det når sitt tillförseltak för ett annat delavrinningsområde. Tillämpningen av mekanismen för omfördelning av extra minskningar baseras på de överenskomna principerna. MAI och NIC baseras på bästa tillgängliga vetenskapliga information. Därmed är de föremål för granskning när ny vetenskaplig kunskap finns tillgänglig, inklusive om klimatförändringar. Riktade regionala studier bör fortsätta som del av en gemensam insats för att förbättra kvaliteten på bedömningsdata, särskilt om naturliga bakgrundsfluster, atmosfäriskt nedfall, retention, gränsöverskridande belastningar och andra aspekter.

Det bör också säkerställas att tillförseln av näringsämnen inte kommer att öka efter att MAI-målen har uppnåtts. Detta kräver effektiv näringsämneshantering, till exempel genom implementeringen av HELCOM Baltic Sea Regional Nutrient Recycling Strategy. Kontinuerligt samarbete med förvaltningsmyndigheter för avrinningsområden kommer att säkerställa att förvaltningsplaner för avrinningsområden, inklusive för gränsöverskridande floder, tar hänsyn till miljömålen enligt BSAP.

Tabell 1. Högsta tillåtna tillförsel (MAI) av kväve (TK) och fosfor (TF) i Östersjöns delavrinningsområden (ton/år)

Östersjöns delavrinningsområde	Högsta tillåtna tillförsel (MAI)	
	Totalt kväve (TN) ton/år	Totalt fosfor (TP) ton/år
Kattegatt	74 000	1687
Bält	65 998	1601
Egentliga Östersjön	325 000	7360
Bottenhavet	79 372	2773
Bottniska viken	57 622	2675
Rigabukten	88 417	2020
Finska viken	101 800	3600
Östersjön	792 209	21716

Tabell 2a. Tak för tillförsel av kväve (NIC) för HELCOM-länder, icke-HELCOMländer i Östersjöns avrinningsområde, andra länder med luftburen tillförsel, sjöfart i Östersjön och sjöfart i Nordsjön (ton/år).

	Bottniska viken	Bottenhavet	Egentliga Östersjön	Finska viken	Rigabukten	Bält	Kattegatt
Tyskland	947	3920	34077	1645	1747	23647	4661
Danmark	280	1148	9025	421	462	28067	28538
Estland	113	404	1478	11334	13099	22	24
Finland	35087	28700	1827	20457	295	76	89
Litauen	108	495	25878	305	8820	66	80
Lettland	73	330	6457	246	43074	31	34
Polen	668	3125	151997	1407	1596	1480	1443
Ryssland	839	1993	10317	61503	3296	238	245
Sverige	17718	32633	30690	626	525	6056	32799
Andra länder med luftburen tillförsel	1375	5008	26947	2986	2188	4933	4502
Belarus	-	-	13 456	-	12820	-	-
Tjeckien	-	-	3551	-	-	-	-
Ukraina	-	-	1693	-	-	-	-
Sjöfart i Östersjön	284	1141	5180	675	345	651	701
Sjöfart i Nordsjön	131	475	2427	196	150	729	884

Tabell 2b. Tak för tillförsel av fosfor för HELCOM-länder, icke-HELCOMländer i Östersjöns avrinningsområde (ton/år).

	Bottniska viken	Bottenhavet	Egentliga Östersjön	Finska viken	Rigabukten	Bält	Kattegatt
Tyskland	-	-	109	-	-	401	-
Danmark	-	-	21	-	-	979	815
Estland	-	-	9	225	185	-	-
Finland	1683	1246	-	315	-	-	-
Litauen	-	-	703	-	175	-	-
Lettland	-	-	167	-	1061	-	-
Polen	-	-	4 291	-	-	-	-
Ryssland	-	-	242	2 909	99	-	-
Sverige	811	1 133	318	-	-	116	753
Belarus	-	-	349	-	407	-	-
Tjeckien	-	-	57	-	-	-	-
Ukraina	-	-	47	-	-	-	-

Åtgärder avseende övergödning

Följande åtgärder kommer att vidtas för att uppnå de fastslagna målen:

Kod	Åtgärd
Tema: Uppföljning av genomförandet av målen för näringstillförsel	
E1	Senast 2023, inkomma med en så detaljerad redovisning som möjligt av de planerade och genomförda åtgärderna i olika sektorer och avrinningsområden tillsammans med en uppskattning av deras effektivitet till HELCOM för att visa om nationella tak för nettonäringstillförsel kan uppnås med dessa åtgärder.
E2	Bedöma framstegen mot högsta tillåtna tillförsel årligen och nationella tillförseltak vartannat år, för att följa upp genomförandet av regionala och nationella mål för tillförsel av näringsämnen.
E3	Tillhandahålla aktuella, tillräckliga och konsekventa uppgifter om näringsämnesbelastningen till Östersjön och säkerställa att uppföljningssystemet är tillförlitligt, genom att upprätthålla och förbättra övervakningsprogrammen och nätverken, samt sträva efter harmoniserade metoder för att uppskatta näringsämnestillförseln, även från områden som inte övervakas.
E4	Stärka samarbetet med förvaltningsmyndigheter för avrinningsområden i icke-HELCOM-länder genom officiella avtal som behandlar gränsöverskridande vattenburen näringstillförsel från icke fördragsslutande parter.
HT26	Korshänvisning till åtgärder i andra segment
Tema: Jordbruk	
E5	Genomföra och kontrollera efterlevnaden av bestämmelserna i del 2 i bilaga III "Förebyggande av föroreningar från jordbruket" till 1992 års Helsingforskonvention.
E6	Inrätta platsspecifika buffertzoner för att minska förlusterna av näringsämnen från jordbruksmark, t.ex. på delar av åkrar där ytvärning och erosion förekommer, längs diken eller vid inlopp av ytvatten.
E7	Balansera gödselgivorna platsspecifikt och främja precisionsgödsling för att förbättra effektiviteten i användningen av näringsämnen och minska näringsförlusterna.
E8	Senast 2025, utveckla och senast 2027 tillämpa bästa praxis för att förbättra lerjordars jordstruktur och aggregatstabilitet för att minska fosforförlusterna från jordbruksmark, till exempel genom att använda strukturkalk eller gips för jordstruktur.
E9	Senast 2030, främja ekologiskt jordbruk så att dess andel ökar till minst 25 procent av jordbruksarealen.
E10	Avråda från att använda stallgödsel och andra organiska gödselmedel på hösten på fält utan grönt växttäck på vintern.
E11	Förbättra kunskapsutbytet genom att etablera dialog mellan jordbrukare, myndigheter och beslutsfattare.
E12	Utveckla ömsesidigt lärande mellan jordbrukare avseende bästa praxis och innovativa metoder.
E13	Senast 2025, ta fram rekommendationer för bästa tillgängliga teknik (BTT)/bästa miljöpraxis (BMP) för att minska ammoniak- och växthusgasutsläppen från stall, lagring och spridning av stallgödsel.
E14	Senast 2025, utarbeta rekommendationer för gödselhantering specifikt för hästar, får, getter och pälsdjursuppfödning.

E15

Som ett minimum tillämpa EU:s uppdaterade referensdokument om bästa tillgängliga teknik (BTT) och slutsatserna om BTT för intensiv uppfödning av fjäderfä och svin, särskilt för anläggningar som ligger inom områden som är kritiska för näringsförluster.

E16

Se över nationella bestämmelser och frivilliga åtgärder och i förekommande fall genomföra ytterligare eller reviderade åtgärder, enligt den reviderade paletten av åtgärder för att minska fosfor- och kväveförlusterna från jordbruket.

E17

Enas på nationell nivå senast 2023 om åtgärder för att minska näringsöverskottet från gödslingsmetoder och därmed minska näringsförlusterna.

E18

Undersöka möjligheterna till beskattning av mineralgödsel och/eller beskattning av kväveöverskott och/eller betalningar för miljöåtgärder inom jordbruket senast 2024 och genomföra dem med utgångspunkt i tillgängliga erfarenheter från olika länder.

E19

Tillämpa innovativa vattenförvaltningsåtgärder där det är lämpligt, t.ex. kalkfilterdiken, sedimentfällor och kontrollerad dränering, samt naturbaserade lösningar, t.ex. tvåstegsdiken och anlagda våtmarker, när man uppgraderar och renoverar jordbrukets dräneringssystem.

Tema: Atmosfäriska kväveutsläpp

E20

Senast 2023, se över HELCOM-rekommendation 24/3 om åtgärder för att minska utsläpp från jordbruket, så att ammoniakutsläppen från jordbruket minskas och lämplig bästa tillgängliga teknik (BTT) och bästa miljöpraxis (BMP) beaktas.

E21

Fortsätta att minska nedfallet av atmosfäriskt kväve i Östersjön genom att genomföra de nationella åtagandena om kvävereduktion enligt Göteborgsprotokollet och EU:s NEC-direktiv 2016/2284 för de avtalsslutande parter i HELCOM som också är EU-medlemsstater. De avtalsslutande HELCOM-parterna ska se till att åtgärder som vidtas inom transport, förbränning och jordbruk är anpassade för att bidra till att minska kvävenedfallet i Östersjön.

E22

Förstärka HELCOMs samarbete med UNECE:s konvention om långväga gränsöverskridande luftföroreningar och sträva efter att skyddet av Östersjöns ekosystem inkluderas som ytterligare ett kriterium i processen för översynen av utsläppsmålen för kväve i Göteborgsprotokollet.

Tema: Avloppssektorn

E23

Stärka HELCOMs rekommendation 28E/5 om kommunal avloppsvattenrening senast 2027.

E24

Underlätta utbyte av information om bästa tillgängliga reningsteknik för avloppsreningsverk genom samarbete med befintlig(a) regional(a) digital(a) plattform(ar) som fungerar som ett nav för bästa kunskap inom avloppsvattenhanteringssektorn.

E25

Uppmuntra utbildningssamarbete med involvering av relevanta icke-statliga organisationer som använder sådana regionala digitala plattformar för att lösa problem med kommunalt avlopp i mindre kommuner och spridda bebyggelser.

E26

Samarbeta med relevanta politikområden i EU:s strategi för Östersjöregionen (EUSBSR) gällande t.ex. avloppsreningsverk (under EUSBSR-målet "rädda havet"), samt annan regional politik för att engagera ett bredare nätverk av intressenter i samarbetet för att uppnå målen i BSAP.

E27

Sikta mot eliminering av fosfor i tvättmedel för konsumentbruk så snart som möjligt, men senast 2024.

E28

Utveckla en kunskapsbas för att sikta på minskning av fosfor i tvättmedel för industriell och institutionell användning. Senast 2025, utveckla och publicera en HELCOM-framstegsrapport om bästa tillgängliga tekniker, komplexbildare, särskilt om deras användning, miljöeffekter och effektivitet.

E29

Senast 2030, vidta åtgärder för att minska och där så är möjligt eliminera fosfor i tvättmedel för industriellt och institutionellt bruk, i synnerhet för institutionell användning av tvätt- och diskmedel, baserat på den kunskap om bästa tillgängliga teknik som sammanställdes under det första steget.

Tema: Återanvändning av näringsämnen

E30

Genomföra lämpliga åtgärder, särskilt inom jordbruk och hantering av avloppsvatten, för att uppnå målen i den regionala strategin för återvinning av näringsämnen i Östersjöområdet.

E31

Senast 2027, skapa rättsliga och institutionella verktyg för att gå vidare mot att införa årlig gödslingsplanering på fältnivå och beräkning av näringsbalanser på gårdsnivå för kväve (N) och fosfor (P) som ett krav för alla gårdar i Östersjöregionen för att minska näringsöverskottet på jordbruksmark i så hög grad som möjligt på ett kostnadseffektivt sätt.

E32

Öka användningen av återvunna näringsämnen i jordbruket med hjälp av bästa tillgängliga teknik och gödsla enligt grödornas behov.

E33

Senast 2027, utveckla säkerhetskrav för återvunna gödselprodukter och minimera förekomsten av skadliga föreningar i dessa produkter för att uppfylla kraven.

E34

Öka kunskapen och främja utbildning och rådgivning om återvinning av näringsämnen.

E35

Förbättra förutsättningarna för utvecklingen av en marknad för återvunna gödselprodukter genom att fastställa incitament i syfte att göra användningen av sådana produkter lika attraktiv för jordbrukare som användningen av mineralgödsel.

E36

Förbättra samarbetet och utbyta erfarenheter mellan sektorer och aktörer för att skapa en helhetssyn på hållbara livsmedelssystem, inklusive återanvändning av näringsämnen tvärssektoriellt.

Koppling till andra fördrag

Att uppnå god miljöstatus i förhållande till övergödning i Östersjön är också beroende av ytterligare minskning av tillförseln från tredje part till 2030 enligt följande:

- 52 758 ton luftburet kväve sedan referensperioden (1997–2003) om man antar att Göteborgsprotokollet till FN/ECE:s konvention om långväga gränsöverskridande luftföroreningar och direktivet om nationella utsläppstak (NEC) genomförs fullt ut,
- 5 561 ton vattenburet kväve och 930 ton vattenburet fosfor sedan referensperioden. (1997–2003) om man antar att icke avtalsslutande parter tar samma ansvar för att minska näringstillförseln som de avtalsslutande parterna,
- 16 803 ton luftburet kväve från sjöfarten till följd av genomförandet av Internationella sjöfartsorganisationens (IMO) beslut att inrätta ett område för kontroll av kväveutsläpp (NOx Emission Control Area; NECA) i Östersjön och Nordsjön.

Utöver de ovan nämnda åtgärderna är genomförandet av EU:s lagstiftning och politik för näringsämnen samt Ryska federationens vattenlag och lag om miljöskydd en förutsättning för att målet för detta segment av BSAP ska kunna uppnås.

Farliga ämnen och marint skräp

Mål för farliga ämnen och marint skräp

*”Östersjön ska vara
opåverkad av farliga
ämnen och marint skräp”*

Ekologiska målsättningar

Farliga ämnen

Marint liv är välmående

*Koncentration av farliga ämnen är nära
naturliga nivåer.*

All havsmat är säker att äta.

*Minimal risk för människor och miljön på grund
av radioaktivitet.*

Marint skräp

Ingen skada på det marina livet från skräp.

Förvaltningsmål

Farliga ämnen

*Minimera tillförseln och effekten av farliga
ämnen från mänskliga aktiviteter*

Marint skräp

*Förebygga uppkomsten av avfall och att det
tillförs havet, inklusive mikroplast*

*Avsevärt minska mängden skräp på stränderna
och i havet.*

Segmentet farliga ämnen och marint skräp

Östersjön ska vara opåverkad av farliga ämnen och marint skräp

Beskrivning av nuvarande tillstånd

Farliga ämnen

Som framgår av de senaste HELCOM-bedömningarna av föroreningar av tungmetaller, organiska föroreningar och radioaktiva ämnen är Östersjön fortfarande starkt påverkad av farliga ämnen. I synnerhet är nivåerna av polybromerade difenyletrar (PBDE), kvicksilver och cesium-137 fortfarande höga i alla delar av havet, och föroreningar som ger upphov till nya problem, t.ex. vissa läkemedel, har också hittats i nästan alla delar av den marina miljön. På grund av bristen på uppgifter om föroreningar som ger upphov till nya problem och andra indikatorämnen är det dock för närvarande inte möjligt att få en heltäckande bild av omfattningen av föroreningen av Östersjön.

Farliga ämnen härrör från en mängd olika mänskliga aktiviteter på land och till havs. Tusentals kemikalier och syntetiska material används i stor utsträckning i hushållen och avloppsreningsystemen är deras främsta väg till vattenmiljön. Dagvatten från städer och avrinning från jordbruket bidrar också till den allmänna föroreningen av Östersjön. Industrin använder kemiska föreningar i tekniska processer eller som råmaterial och deras utsläpp via luft eller vatten utgör också en miljörisk. En betydande grupp farliga ämnen är biprodukter från förbränning av fossila bränslen, trä eller avfall samt bränslen som används i olika typer av transporter. Många föreningar är mycket flyktiga och kan färdas långa sträckor genom luften och därmed bidra till föroreningen av Östersjöns marina miljö – även om användningen av dessa ämnen är förbjuden i HELCOM-länderna. Slutligen omfattar föroreningskällor till havs till exempel läckage av kemikalier från påväxtbekämpningsfärger, utsläpp av förorenat vatten från fartyg, vattenbruk och offshoreanläggningar samt oavsiktliga eller avsiktliga utsläpp av olja eller andra skadliga ämnen.

För många ämnen minskar utsläppen till Östersjön, och några av de giftigaste ämnena är förbjudna i dag. Flera långlivade föroreningar finns dock kvar i sedimenten och kan återföras, till exempel som ett resultat av muddringsprocesser eller deponering av

förorenade sediment i havet. De kan därför komma in i näringsväven i det marina ekosystemet. Dessutom finns dumpade kemiska och konventionella vapen kvar på havsbotten och nya kemikalier med för närvarande okända effekter och okvantifierad tillförsel används och släpps ut i vattenmiljön.

Marint skräp

Marint skräp, inklusive mikroskräp, härstammar från ett flertal land- och havsbaserade källor. Bland de landbaserade källorna är de största orsakerna till nedskräpning i havet fritids- eller turistverksamhet, särskilt vid kusten, samt konstruktion och hushåll. Mikronedskräpning, där mikroplaster ingår, släpps i första hand ut i vattenmiljön via avloppsvatten, obehandlade eller otillräckligt behandlade stormvatten och smältis. Skräpet kan också härstamma från sönderfall av större plasticskräpföremål i miljön.

Sjöfart, fiske, vattenbruk och offshoreanläggningar är källor till skräp till havs, till exempel genom oavsiktliga eller avsiktliga utsläpp av avfall från kommersiella fartyg eller fritidsfartyg. Övergivna, förlorade eller på annat sätt kasserade fiskeredskap är en typ av skräp som utgör ett särskilt hot mot det marina livet. Antingen vållar de fysisk skada eller bryts ner till mindre partiklar som sedan kommer in i näringsväven.

Än så länge bedöms marin nedskräpning endast deskriptivt i Östersjöskalan och övervakning av marin nedskräpning är för närvarande under utveckling. Dataserier om strandskräp möjliggör dock redan upprättandet av en baslinje. Det mesta av skräpet som hittas på stränderna består av plast, varav de flesta är engångsartiklar och kopplade till mat, dryck, rökning eller är industriförpackningar. Det är vidare värt att notera att ballonger eller ballongrelaterade föremål finns bland de tio vanligaste föremålen i flera delavrinningsområden. Till havs utgör övergivna, förlorade och kasserade fiskeredskap ett allvarligt hot mot det marina livet. Problemet påverkar hela regionen, även om dess omfattning främst beror på bottenmorfologin och fiskeintensiteten.

Mål för farliga ämnen och marint skräp

"Östersjön ska vara opåverkad av farliga ämnen och marint skräp"

Klimatförändringens effekter som påverkar farliga ämnen och marint skräp

Belastningar som tas upp

Verksamheter som tas upp

Motsvarande FN-mål för hållbar utveckling

- **12.2** Senast 2030 uppnå en hållbar förvaltning och ett effektivt nyttjande av naturresurser
- **12.5** Till 2030 väsentligt minska mängden avfall genom åtgärder för att förebygga, minska, återanvända och återvinna avfall
- **12.4** Senast 2020 uppnå miljövänlig hantering av kemikalier och alla typer av avfall under hela deras livscykel, i enlighet med överenskomna internationella ramverket, samt avsevärt minska utsläppen av dem i luft, vatten och mark i syfte att minimera deras negativa konsekvenser för människors hälsa och miljö
- **Mål 14.1** Till 2025 förebygga och avsevärt minska alla slags föroreningar i havet, i synnerhet från landbaserad verksamhet, inklusive marint skräp och tillförsel av näringsämnen.

Mer information om koppling till andra fördrag relaterade till övergödning finns på sidan 35.

Korsreferens till andra segment

- Det är nödvändigt att nå målen för farliga ämnen och nedskräpning för att uppnå målet "Östersjöns ekosystem är välmående och motståndskraftigt".
- Målen för havsbaserad verksamhet är förutsättningar för att uppnå målet för farliga ämnen och nedskräpning.

Beskrivning av önskat tillstånd

Målet med aktionsplanen för Östersjön när det gäller farliga ämnen och nedskräpning är att "Östersjön ska vara opåverkad av farliga ämnen och marint skräp".

Farliga ämnen

Det önskade tillståndet för Östersjön vad gäller farliga ämnen beskrivs i de ekologiska målen:

- Marint liv är välmående
- Koncentration av farliga ämnen är nära naturliga nivåer.
- All havsmat är säker att äta.
- Minimal risk för människor och miljö på grund av radioaktivitet.

Målen och målsättningarna i aktionsplanen för Östersjön vad gäller farliga ämnen uppnås när kemikalier som förekommer i marina miljöer på grund av mänsklig aktivitet inte orsakar dysfunktion i det marina ekosystemet, såsom mutationer eller

störningar av biokemiska processer eller näringskedjor. Det önskade tillståndet för Östersjön, eller god miljöstatus, kräver också att förekomsten av farliga ämnen inte stör ekosystemets funktion och inte utgör någon risk för människors hälsa.

På grund av det breda utbudet av kemiska ämnen och mänskliga aktiviteter måste insatser för att uppnå målen för farliga ämnen tillämpa en helhetssyn för hantering av dessa på land och till sjöss. Detta innefattar åtgärder som tar itu med äldre föroreningar som tungmetaller, dioxiner eller organiska tenämnen, samt föroreningar som utgör framtida hot, såsom per- och polyfluoralkylsubstanser (PFAS) och läkemedel. Ett sådant holistiskt tillvägagångssätt måste också inkludera inrättandet av en mekanism för identifiering av regionala prioriteringar med användning av bästa tillgängliga vetenskapliga kunskap, samt en översyn av dessa prioriteringar för att möjliggöra ett snabbt svar på nya utmaningar. Samarbete med globala fördrag är också nyckeln till att ta itu med källor till föroreningar utanför regionen.

Marint skräp

Det önskade tillståndet för Östersjön när det gäller marint skräp

beskrivs av det ekologiska målet "ingen skada på det marina livet från skräp".

Precis som för farliga ämnen innebär uppnåendet av målen för marint skräp att skräp, inklusive mikroskräp, endast förekommer i den marina miljön i mängder som inte orsakar störningar i ekosystemet, kommer in i näringskedjorna eller skadar marina organismer fysiskt. Det innebär också att marint skräp inte påverkar funktionaliteten hos de marina ekosystemtjänsterna negativt och att det inte utgör en risk för mänsklig verksamhet. Detta önskade tillstånd kan endast uppnås genom att man genomför ett komplext system av åtgärder som omfattar produkters och varors hela livscykel och som säkerställer att de inte blir till skräp, vare sig på land eller till havs. Ett aktivt samarbete med globala fördrag och andra regionala havskonventioner bör eftersträvas för att engagera tredje parter utanför regionen i att ta itu med denna globala utmaning.

Vägen till det önskade tillståndet: Förvaltningsmål

Farliga ämnen

För att uppnå detta önskade tillstånd fastställdes förvaltningsmålet "att minimera tillförsel och påverkan av farliga ämnen från mänsklig verksamhet".

HELCOM samordnar de avtalsslutande parternas gemensamma ansträngningar för att identifiera prioriterade föroreningar, kvantifiera deras tillförsel och regionala källor samt utveckla effektiva nationella eller regionala åtgärder på grundval av sådan information. Återkommande provtagning av föroreningar i den marina miljön samt av deras potentiella källor och vägar är ett av verktygen för att identifiera nya föroreningar som ger upphov till oro. De uppgifter som erhålls genom provtagningen, i kombination med information om ämnen som används i industriella processer och konsumtionsprodukter, skapar en grund för att omvandla en indikatorbaserad utvärdering till en mer flexibel statusbedömning. Denna information möjliggör mekanismer för en regelbunden uppdatering av föroreningar av regional prioritet, övervaknings- och bedömningsmål och ett holistiskt tillvägagångssätt som tar hänsyn till tidstrender i tillförseln till havet och ekotoxikologiska effekter med en tydlig koppling till den totala belastningen av föroreningar. Ett sådant helhetsgrepp stärker förvaltningscykeln och gör det möjligt att hålla reda på åtgärder, bedöma deras effekter och skräddarsy dessa åtgärder för att rikta in sig på specifika föroreningar och deras grupper. HELCOM åtar sig att utarbeta en handlingsplan för farliga ämnen som en del av den regionala strategiska strategin för att stärka förvaltningscykeln för farliga ämnen och för att koppla HELCOMs verksamhet till andra relevanta regionala och globala strategier.

Marint skräp

För att uppnå det önskade tillståndet har följande förvaltningsmål för marint skräp identifierats:

- Förebygga uppkomsten av avfall och att det tillförs havet, inklusive mikroplast
- Avsevärt minska mängden skräp på stränderna och i havet. HELCOMs regionala aktionsplan om marint skräp är det huvudsakliga regionala verktyget för att uppnå de ekologiska och styrningsrelaterade målen om marint skräp. Det säkerställer att det finns åtgärder på plats som tar itu med de vanligaste och skadligaste formerna av skräp som förekommer i Östersjöområdet genom att:
 - minska effekterna av borttappade, förlorade eller på annat sätt bortkastade fiskeredskap på det marina ekosystemet på ett systematiskt sätt genom att utarbeta HELCOM-riktlinjer och rekommendationer,
 - minska förbrukningen av engångsplast avsevärt, bland annat genom att fasa ut onödigt engångsplast som är benägen att bli skräp,
 - förebygga nedskräpning från alla källor,
 - minimera tillförseln av mikroplaster genom åtgärder både vid källan och genom lösningar i slutet på produktens livscykel,
 - vara medveten om nya och framväxande frågor som rör marint skräp och agera vid behov, och
 - främja och aktivt arbeta för ett globalt avtal för att minska tillförseln av marint skräp och mikroplaster.

HELCOM kommer att minska mängden marint skräp på stränderna med minst 30 procent fram till 2025 och med 50 procent fram till 2030, jämfört med referensnivån på 40 skräpobjekt per hundra meter strand för hela Östersjön (utom Kattegatt 2015-2016). Detta kommer att börja med en minskning av de vanligaste plastartiklarna för engångsbruk och fiskeredskap. Senast 2023 kommer HELCOM att vidareutveckla regionalt samordnade kvantitativa minskningsmål för marint skräp för att vägleda framstegen mot relevanta regionala och europeiska tröskelvärden. För att nå dessa mål kommer de avtalsslutande parterna att genomföra HELCOMs regionala handlingsplan för marint skräp utöver andra initiativ.

Bedömningen av framstegen mot dessa miljömål bör baseras på övervakningsprogram som använder regionalt harmoniserade metoder. Tillgänglig kunskap har förbättrats sedan den första aktionsplanen för marint skräp antogs, men ytterligare vetenskaplig och teknisk utveckling är avgörande för att uppnå målen för BSAP, särskilt när det gäller mikroskräp.

Åtgärder avseende farliga ämnen och marint skräp

Följande åtgärder kommer att vidtas för att uppnå de fastslagna målen:

Kod	Åtgärd
Tema: Mål för farliga ämnen	
HL1	Utbeta en regional strategisk ansats och, på grundval av denna strategi, en handlingsplan för HELCOMs arbete med farliga ämnen senast 2024.
HL2	Utbeta nationella program med särskild inriktning på farliga ämnen som inte regleras tillräckligt av annan policy.
HL3	Senast 2023, överlämna till HELCOM en så detaljerad redogörelse som möjligt för de planerade och genomförda åtgärderna för att minska utsläpp av farliga ämnen i miljön, inklusive tillgänglig kunskap om deras effekter.
HL4	Förstärka och uppdatera HELCOMs rekommendationer för industriella utsläpp av farliga ämnen genom att tillämpa information som tagits fram inom ramen för EU:s direktiv om industriutsläpp och andra källor med syftet att i tillräckligt stor utsträckning skydda Östersjöns miljö.
HL5	Minska utsläppen av farliga ämnen från småskaliga utsläppskällor i tätorter (kommunala organisationer, företag och privata hushåll) genom kemikaliesmarta inköpsstrategier, substitution och kampanjer för att öka medvetenheten.
HL6	Senast 2025, inrätta ett register över kemiska produkter som ska bygga på bland annat EU:s Reach-förordning (EG 1907/2006).
HL7	Senast 2025, inleda utbildnings- och informationskampanjer för att öka allmänhetens medvetenhet om ansvarsfull hantering av farliga ämnen i hushållskemikalier och -artiklar för att förhindra att de släpps ut i miljön.
HL8	Senast 2025, i offentliga upphandlingar införa krav på innehållet av kemikalier med stor regional miljöproblematik och ge stöd till uppföljning..
HL9	Senast 2025, inrätta förfaranden för att använda information som erhållits inom ramen för olika strategier och ramverk för användning av kemikalier (t.ex. Stockholmskonventionen, SAICM:s efterföljare, Reach-förordningen, ramdirektivet för vatten, direktivet om industriutsläpp osv.) för att prioritera åtgärder mot regionala föroreningar och för att identifiera nya särskilt oroväckande föroreningar.
HL10	Inrätta en mekanism för förvaltning av HELCOMs förteckning över prioriterade ämnen från och med 2025 och ta hänsyn till resultaten från screeningundersökningar och bedömningar som pekar på regionala utmaningar för Östersjöns miljö och nya potentiellt miljöfarliga ämnen.
HL11	Från och med 2024 organisera en kontinuerlig uppföljning av arbetet med farliga ämnen inom policies på global- och EU-nivå, samt i regionala havskonventioner, och aktivt påverka dessa processer genom att främja internationella åtgärder som identifierats som nödvändiga för att förbättra miljöstatusen med avseende på farliga ämnen i Östersjön.
HL12	HELCOMs medverkan från och med 2023 som medlem i Strategic Approach to International Chemicals Management High Ambition Alliance (SAICM HAA) för att stödja internationellt samarbete om globala kemikalieutmaningar som påverkar Östersjöns tillstånd. Identifiering av globala utmaningar som är av betydelse för Östersjön och som HELCOM kommer att föra upp på dagordningen för SAICM HAA.
HL13	Senast 2028, utveckla ytterligare relevant övervakning av de biologiska effekterna av farliga ämnen för att underlätta en tillförlitlig bedömning av ekosystemens tillstånd.

Ämne: Klassiska föroreningar

- HL14** Uppmuntra användningen av alternativa mindre giftiga metaller och andra material för att ersätta bly i fiskeredskap och ammunition i syfte att minimera skadlig användning av metalliskt bly.
- HL15** För att minska dioxinutsläppen, senast 2025 etablera informationskampanjer och andra verktyg som fokuserar på kvaliteten och typen av ved, samt sådant som eldas i småskaliga förbränningsapparater.
- HL16** Förbättra genomförandet av UNEP 2013 Minamata-konventionen om kvicksilver för de avtalsslutande parter som är parter i denna konvention och uppmuntra dess ratificering av de HELCOM-länder som ännu inte är parter i konventionen.
- HL17** Vidta alla möjliga åtgärder för att minska kvicksilverutsläppen från energisektorn till 2028.
- HL18** Kontrollera koncentrationen av kvicksilver i muddermassor och vidta möjliga åtgärder för att förhindra att det släpps ut vid muddringsarbete och hantering av muddermassor.
- HL19** Inför ett förbud mot användning av kvicksilverbaserat amalgam i tandvården senast 2030, utom när det anses vara strikt nödvändigt.
- HL20** Senast 2023, inrätta och upprätthålla rutiner (regler) för att hantera kvicksilverhaltigt avfall för att förhindra att föroreningen släpps ut i miljön, inklusive offentlig information om dessa rutiner (reglerna).
- HL21** Inför senast 2027 åtgärder baserade på bästa tillgängliga vetenskapliga kunskap och teknik för att begränsa användningen och förhindra utsläpp av per- och polyfluoralkylsubstanter (PFAS), fenolföreningar med hormonstörande egenskaper och klorparaffiner.

Ämne: Nya potentiellt miljöfarliga ämnen

- HL22** Senast 2025, förbättra kunskapsbasen om förekomsten av läkemedelssubstanter i miljön, deras långvarighet och skadliga effekter samt se till att denna information är tillgänglig för en bred expertgrupp.
- HL23** Identifiera prioriterade läkemedel senast 2024 med hjälp av bästa tillgängliga kunskap om deras utsläpp i vattenmiljön, miljöeffekter och tillgängliga uppgifter om deras användning i regionen, för effektiv riskreducering och för att senare integrera dessa ämnen i HELCOM bedömningar som indikatorer för Östersjöns tillstånd samt miljöbelastning.
- HL24** Senast 2025, utarbeta riktlinjer för miljöövervakning och analys av läkemedel som identifierats som indikatorer för Östersjöns tillstånd.
- HL25** Senast 2025, anordna en informationskampanj om vad man inte bör spola ner (kemikalier, läkemedel och skräp).
- HL26** Senast 2026, stärka insamlingen av oanvända läkemedel från allmänheten i Östersjöregionen.
- HL27** I samarbete med hälso- och sjukvårdsinstitutioner öka konsumenternas medvetenhet och kunskap om läkemedel som innehåller ämnen som är långlivade och skadliga för miljön, när vetenskapligt motiverad information finns tillgänglig.
- HL28** Adressera (problemet med) nya potentiellt miljöfarliga ämnen genom att från och med 2021 genomföra återkommande screeningundersökningar, där man använder breda och förutsättningslösa analytiska tekniker.
- HL29** Senast 2027, begränsa användningen av brandsläckningsskum som innehåller per- och polyfluorerande alkylsubstanter (PFAS) till sjöss och i avrinningsområdet och främja hållbara alternativ.

HL30

Minimera utsläppen av biocider från antifoulingprodukter till havsmiljön, och helst senast 2027 ersätta användningen av biocidinnehållande antifoulingprodukter med biocidfria alternativ på konstruktioner, utrustning och fritidsbåtar, när sådana produkter finns tillgängliga och är miljömässigt och tekniskt rimliga, och i de fall som inte redan regleras av den internationella konventionen om kontroll av skadliga antifoulingssystem på fartyg.

Korshänvisning till åtgärder i andra segment

S8

S9

S10

Tema: Marint skräp

HL31

Senast 2025 förbättra evidensbasen om effekterna av marint skräp på Östersjöregionen för att utveckla och komma överens om nya åtgärder.

HL32

Komma överens om indikatorer och harmoniserade övervakningsmetoder för att utvärdera kvantiteter, sammansättning, distribution och källor (inklusive tillförsel via vattendrag), av marint skräp, inklusive mikroskräp, senast 2022 där detta är möjligt och senast 2026 i övriga fall. Arbetet bör utföras i nära samordning med arbete som utförs av avtalsslutande parter i andra relevanta forum, såsom den tekniska gruppen för marint skräp enligt Havsmiljödirektivet.

Observera! HELCOMs regionala aktionsplan för marint skräp är det huvudsakliga regionala verktyget för att uppnå de ekologiska och styrningsrelaterade målen om marint skräp.

Koppling till andra fördrag

Samarbete inom ramen för HELCOM skapar och ökar möjligheter till synergier i nationella insatser i relation till olika beslut och fördrag. Implementeringen av EU-lagstiftning och beslut relaterade till farliga ämnen och skräp, samt Rysslands vattenlag och lag om miljöskydd är avgörande för att nå segmentets mål. Viktiga globala fördrag är de som ingåtts under IMO, Minamata-, Basel-, Rotterdam-, Stockholmskonventionerna, konventionen om skydd och användning av gränsöverskridande vattendrag och internationella sjöar.

Havsbaserad verksamhet

Mål för havsbaserad verksamhet

”Miljömässigt hållbara havsbaserade verksamheter”

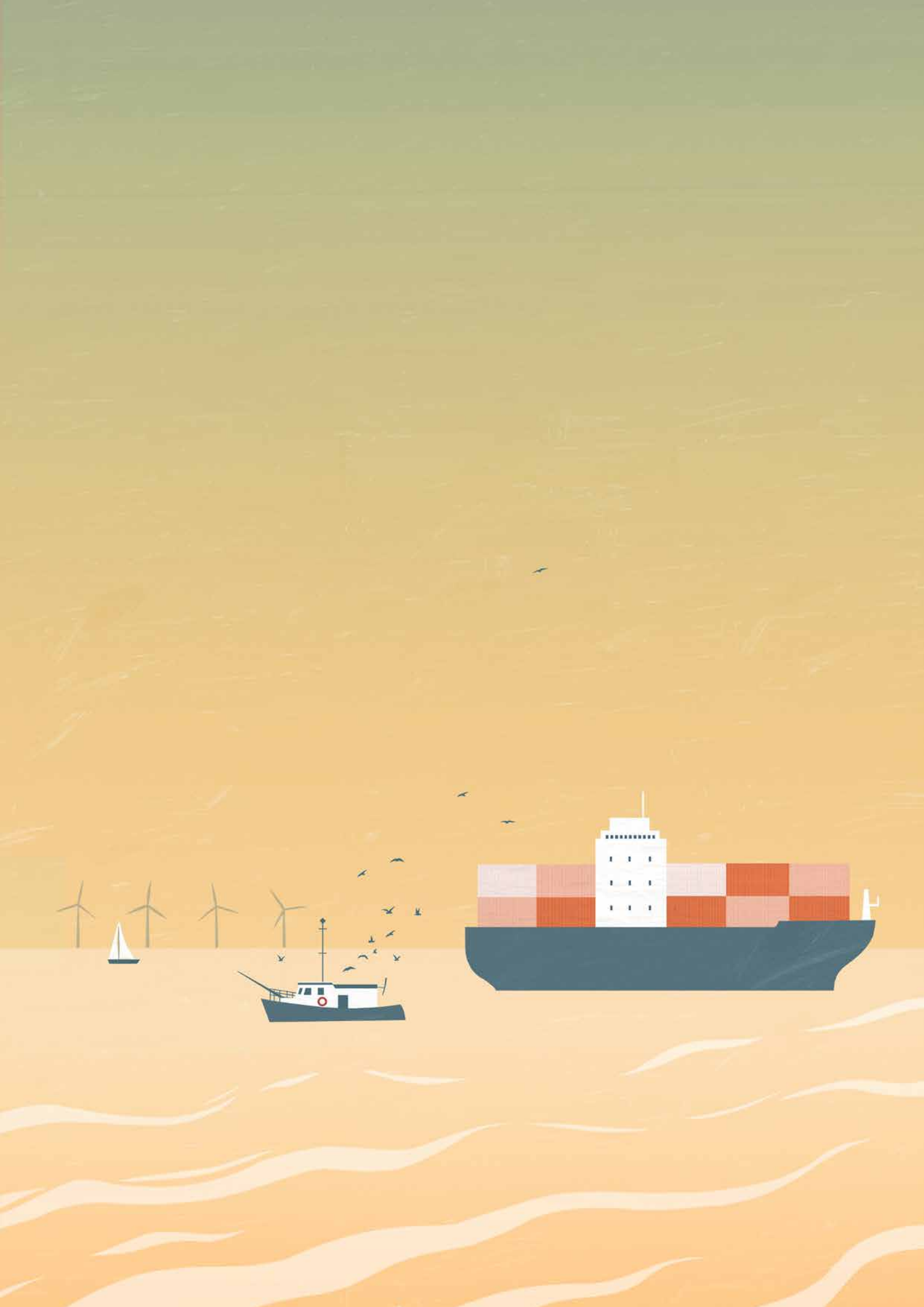
Ekologiska målsättningar

*Inga eller minimala störningar av den biologiska mångfalden och ekosystemet
Aktiviteter som påverkar habitat på havsbotten hotar inte livskraften hos artbestånden och -samhällena
Ingen eller minimal skada på marint liv från buller som orsakats av människor*

Förvaltningsmål

*Minimera förluster eller störningar av habitat på havsbotten
Minimera buller till nivåer som inte har en skadlig verkan på marint liv
Ingen införsel av främmande arter
Minimera tillförseln av näringsämnen, farliga ämnen och skräp från havsbaserade verksamheter
Genomdriva internationella förordningar – inga olovliga utsläpp
Säker sjöfart utan oavsiktliga utsläpp
Ändamålsenlig kapacitet för utrycknings- och räddningsverksamhet
Minimera skadliga luftutsläpp
Nollutsläpp från offshoreplattformar
Säkerställa hållbar användning av marina resurser*

Segment för havsbaserad verksamhet

Miljömässigt hållbara havsbaserade verksamheter

Beskrivning av nuvarande tillstånd

En hållbar förvaltning av havsbaserade verksamheter är avgörande för att uppnå en god miljöstatus i Östersjön. Havsbaserad verksamhet omfattar all mänsklig verksamhet och alla konstruktioner till havs, från kommersiell sjöfart och fritidsbåtar till fiske, och från byggnadsarbete och muddring till energiproduktion och utvinning av mineraler, olja och gas. För att uppnå det övergripande strategiska målet för segmentet krävs därför samarbete i en mängd olika frågor, samordning av många och olika aktörer och beaktande av olika mål.

Utsläpp och föroreningar från sjöfarten har en fortsatt skadlig inverkan på Östersjöns miljö, trots att Internationella sjöfartsorganisationen (IMO) under de senaste tio åren har förstärkt befintliga och antagit nya internationella bestämmelser om föroreningar orsakade av fartyg. Fartygens energieffektivitet förbättras och en nedåtgående trend är också tydlig för andra typer av utsläpp. Sjöfarten bidrar dock fortfarande till utsläpp i Östersjön, bland annat kväveoxider (NO_x), svaveloxider (SO_x), partiklar, avloppsvatten och utsläpp från avgasreningssystem, vilket leder till föroreningar och övergödning i den marina miljön. Sjöfarten bidrar dessutom till ett antal belastningar på havsmiljön som ännu inte omfattas av obligatoriska internationella bestämmelser, till exempel undervattensbuller, påväxt och utsläpp av grävatten.

Oljeutsläpp som observerats med hjälp av flygövervakning har minskat i både antal och storlek, och medan beredskapen och insatserna vid utsläpp av olja och farliga skadliga ämnen till sjöss och på land i Östersjön är väl utvecklade, finns det fortfarande behov av förbättringar. De årliga rapporterna visar ett ökande antal utsläpp av oidentifierade kemiska ämnen och nya bränsletyper, för vilka insatsalternativ måste utvecklas, särskilt mot bakgrund av den ökande sannolikheten för olyckor till följd av ökad trafik och extrema väderförhållanden till följd av klimatförändringarna.

Fiskeri förekommer i stora delar av Östersjön, med direkta effekter på målarter samt på skyddade arter och livsmiljöer. För närvarande är majoriteten av Östersjöns kommersiella fiskbestånd inte i ett gott skick när det gäller biomassan och det förekommer problem med fiskedödligheten för många bestånd. Fysiska störningar av havsbotten från bottentrålning och bifångster av fåglar, havsdaggdjur och fiskarter som inte är målarter i fiskeredskap utgör ytterligare belastningar på ekosystemet som måste minskas. Dessutom bidrar fiskeverksamheten till

förskjutningar i näringsväven, förändringar av storleks- och åldersfördelningen samt minskad reproduktionskapacitet och motståndskraft hos både fisk och andra marina organismer.

Förutom sjöfart och fiske har verksamheter som mineralutvinning, muddring, installation av havsbaserade vindkraftverk, andra former av havsbaserad energiproduktion och förläggning av undervattenskablar och rörledningar negativa effekter på den marina miljön. En av effekterna av dessa verksamheter är fysisk störning och förlust av havsbotten. Omkring 40 procent av Östersjöns havsbotten uppskattas vara potentiellt störd och bevarandestatusen för många undervattensbiotoper och arter bedöms vara ogynnsam. Tillsammans med farliga föremål som dumpas i havet, till exempel ammunition, krigsmaterial och oljehaltiga vrak, bidrar verksamheter som orsakar störningar på havsbotten till att skadliga ämnen kan frigöras och påverka den marina miljön och verksamheten i Östersjön. Förutom att vara föroreningskällor är nedsänkta farliga föremål också fysiska hinder på havsbotten och utgör en risk för sjöfolk. Ovannämnda verksamheter, inklusive driften av havsbaserade vindkraftverk och vattenbruksanläggningar, påverkar på grund av buller också havslevande organismer och kan orsaka risker och störningar för sjöfåglar och annat havslevande liv.

Trots betydande framsteg på många områden inom havsbaserad verksamhet är det uppenbart att ytterligare åtgärder behövs. Expansionen av havsbaserad verksamhet genom framväxande sjöfartssektorer har dessutom resulterat i flera belastningar där regelverk inte finns eller ännu inte har genomförts. De kumulativa effekterna av befintlig och ny havsbaserad verksamhet måste utvärderas och en ekosystembaserad strategi införas, där ekosystemets bärkraft och behovet av att sätta gränser för mänsklig verksamhet erkänns.

Beskrivning av önskat tillstånd

Det önskade tillståndet för Östersjön vad gäller hållbara och säkra havsbaserade aktiviteter beskrivs i de ekologiska målen:

- Inga eller minimala störningar av den biologiska mångfalden och ekosystemet
- Aktiviteter som påverkar habitat på havsbotten hotar inte livskraften hos artbestånden och -samhällena
- Ingen eller minimal skada på marint liv från buller som orsakats av människor

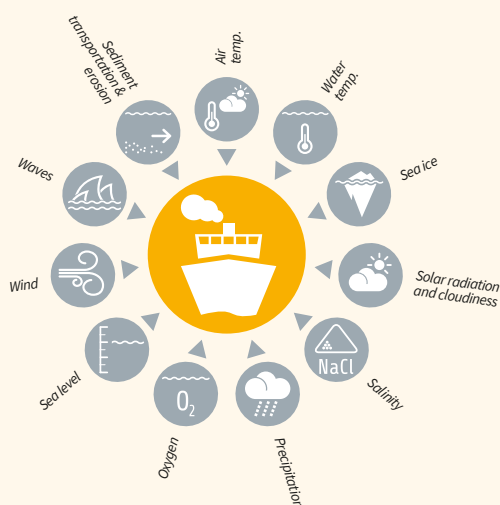

Mål för havsbaserad verksamhet

"Miljömässigt hållbara havsbaserade verksamheter"

Klimatförändringens effekter på havsbaserad verksamhet

Motsvarande FN-mål för hållbar utveckling

- **2.4** Senast 2030 uppnå hållbara system för livsmedelsproduktion samt införa motståndskraftiga jordbruksmetoder som ökar produktiviteten och produktionen, som bidrar till att upprätthålla ekosystemen, som stärker förmågan till anpassning till klimatförändringar, extrema väderförhållanden, torka, översvämning och andra katastrofer och som successivt förbättrar mark och jordkvaliteten.
- **12.2** Senast 2030 uppnå en hållbar förvaltning och ett effektivt nyttjande av naturresurser
- **12.5** Till 2030 väsentligt minska mängden avfall genom åtgärder för att förebygga, minska, återanvända och återvinna avfall
- **12.4** Senast 2020 uppnå miljövänlig hantering av kemikalier och alla typer av avfall under hela deras livscykel, i enlighet med överenskomna internationella ramverket, samt avsevärt minska utsläppen av dem i luft, vatten och mark i syfte att minimera deras negativa konsekvenser för människors hälsa och miljön
- **13.2** Integrera klimatåtgärder i politik, strategier och planering på nationell nivå
- **Mål 14.1** Till 2025 förebygga och avsevärt minska alla slags föroreningar i havet, i synnerhet från landbaserad verksamhet, inklusive marint skräp och tillförsel av näringsämnen.
- **14.4** Senast 2020 införa en effektiv fångstreglering och stoppa överfiske, olagligt, orapporterat och oreglerat fiske liksom destruktiva fiskemetoder samt genomföra vetenskapligt baserade förvaltningsplaner i syfte att återställa fiskbestånden så snabbt som möjligt, åtminstone till de nivåer som kan producera maximalt hållbart uttag, fastställt utifrån deras biologiska egenskaper
- **14.c** Stärka bevarandet och hållbart nyttjande av haven och havsresurserna genom att genomföra internationell rätt, såsom den kommer till uttryck i Förenta Nationernas havsrättskonvention (UNCLOS), som utgör den rättsliga ramen för bevarande och hållbart nyttjande av hav och havsresurser, vilket erinras om i punkt 158 i slutdokumentet The Future We Want från Förenta Nationernas konferens om hållbar utveckling (Rio+20)
- **15.8** Senast 2020 införa åtgärder för att förhindra införseln av invasiva främmande arter och avsevärt minska deras påverkan på land- och vatten ekosystem samt kontrollera eller utrota prioriterade arter

Mer information om koppling till andra fördrag relaterade till havsbaserad verksamhet finns på sidan 47.

Belastningar som tas upp

Verksamheter som tas upp

Korsreferens till andra segment

- Det är nödvändigt att nå målen för havsbaserad verksamhet för att uppnå målet "Östersjöns ekosystem är välmående och motståndskraftigt".
- Målen för havsbaserad verksamhet är förutsättningar för att uppnå målen för övergödning samt farliga ämnen och nedskräpning.

Vägen till det önskade tillståndet: Förvaltningsmål

Om det önskade tillståndet ska förverkligas måste följande förvaltningsmål uppnås:

- Minimera förluster eller störningar av habitat på havsbotten
- Minimera buller till nivåer som inte har en skadlig verkan på marint liv
- Ingen införsel av främmande arter
- Minimera tillförseln av näringsämnen, farliga ämnen och skräp från havsbaserade verksamheter
- Genomdriva internationella förordningar – inga olovliga utsläpp
- Säker sjöfart utan oavsiktliga utsläpp
- Ändamålsenlig kapacitet för utrycknings- och räddningsverksamhet
- Minimera skadliga luftutsläpp
- Nollutsläpp från offshoreplattformar
- Säkerställa hållbar användning av marina resurser

Genomförandet av åtgärderna inom segmentet havsbaserad verksamhet är en av de viktigaste faktorerna för att förverkliga visionen i aktionsplanen för Östersjön (BSAP) om att uppnå en hälsosam Östersjömiljö och för att stödja ett brett spektrum av verksamheter i Östersjöregionen som inte äventyrar den ekologiska, samhällsliga och långsiktiga ekonomiska hållbarheten. HELCOM har som ambition att kontinuerligt arbeta för att göra Östersjön till en föregångare när det gäller miljömässigt hållbar havsbaserad verksamhet, inklusive sjöfart, fiske, vattenbruk, havsbaserade vindkraftverk och infrastruktur. HELCOM erkänner behovet av en betydande utbyggnad av havsbaserad vindkraft för att nå klimatmålen för 2030 och 2050, och kommer att vidta åtgärder för att se till att utbyggnaden av offshoresektorn sker på ett hållbart sätt och med respekt för våra åtaganden om biologisk mångfald och en hälsosam havsmiljö. För att minimera de kort- och långsiktiga konsekvenserna av gruvdrift av havsbotten (med undantag för utvinning av sand och grus), bör mineraler inte heller utvinnas förrän gruvdriftens effekter på havsmiljön, den biologiska mångfalden och mänsklig verksamhet har undersökts i tillräcklig omfattning. Riskerna måste förstås och för teknik och driftsmetoder ska det i enlighet med försiktighetsprincipen gå att visa att miljön inte skadas allvarligt av gruvdrift på havsbotten.

Utöver att genomföra de åtgärder som anges i handlingsplanen för havsbaserad gruvdrift kommer detta också att kräva att andra instrument genomförs, till exempel den regionala handlingsplanen för buller under vatten. Tillämpliga nationella, regionala och internationella bestämmelser om havsbaserad verksamhet ska också tillämpas och branschaktörer ska frivilligt ta på sig aktiva åtaganden.

Åtgärder avseende havsbaserade verksamheter

Följande åtgärder kommer att vidtas för att uppnå de fastslagna målen:

Kod	Åtgärd
Tema: Havsbaserad verksamhet	
Ämne: Utsläpp från offshoreplattformar	
S1	Uppdatera aktionsplanen för skydd av miljön från offshoreplattformar i syftet att senast 2026 förverkliga principen om "nollutsläpp" i fråga om alla kemikalier och ämnen som används och produceras i samband med driften av offshore plattformar.
Ämne: Sjösäkerhet	
S2	Vidta åtgärder för att senast 2030 säkerställa slutförandet av omundersökningarna av områden av kategori I och II som används för navigering.
S3	Säkerställa slutförandet av omundersökningarna av områden nära kusten och andra områden som vanligtvis används för säkert båtliv, miljöskydd, GIS-dataändamål och beredskap för oljesanering (även kallade kategori III-områden), inom den tid som anges i den reviderade Hydrografiska kommissionen för Östersjön (BSHC) – HELCOM Revised Baltic Sea Harmonized Hydrographic Re-Survey Scheme.
S4	Ytterligare arbeta avseende regionala HELCOM Automatic Information System (AIS) och nya system, till exempel VHF Data Exchange System (VDES) och andra e-navigeringstjänster till 2027, i syftet att öka navigeringssäkerheten och bidra till miljövinster.
S5	Ytterligare stärka samarbetet med Internationella sjöfartsorganisationen (IMO) och regionalt samarbete inom navigeringssäkerhetsområdet inom ramen för HELCOM Maritime Group, när så är lämpligt, särskilt med hänsyn till behovet av utbyte av teknisk expertis när det gäller riskbedömning för att undvika sjöfartsolyckor i Östersjön.
S6	Fortsätta det nära tekniska samarbetet med Europeiska sjösäkerhetsbyrån (EMSA) när det gäller insamling och analys av sjöfartsdata som är relevanta för utvecklingen av en säkrare sjöfart i Östersjön, t.ex. EMCIP, och utforska möjligheterna till framtida samarbete när det gäller tillhandahållande av data till EMSA, bl.a. om drog- och alkoholmissbruk som orsak till olyckor samt data om relaterade utsläpp och last som släpps ut i miljön.
Ämne: Främmande arter	
S7	Senast 2024, inrätta och därefter genomföra ett system för tidig varning i händelse av introduktion av invasiva arter i hamnar.
S8	Arbeta för ett harmoniserat genomförande av Internationella sjöfartsorganisationens (IMO) riktlinjer och vägledning för biologisk påväxt, med hänsyn t.ex. till den föreslagna färdplanen för hantering av påväxt, och ytterligare bidra till det arbete som utförs inom IMO. Korshänvisning till åtgärder i andra segment HL30
S9	Främja utveckling och användning av effektiva, miljömässigt hållbara tekniker för hantering av påväxt och påväxtbekämpande system på fartyg och fritidsbåtar, inklusive biocidfria alternativ för att förhindra påväxt, genom att stödja relaterad forsknings- och utvecklingsverksamhet i Östersjöregionen. Korshänvisning till åtgärder i andra segment HL30

S10

Senast 2026, förstärka samarbetet med intressenterna i utvecklingen och genomförandet av hållbara alternativ för hantering av påväxt för att minimera införandet av invasiva vattenlevande arter, utsläpp av farliga ämnen och mikroplaster från påväxthindrande system, samt öka energieffektiviteten.

Korshänvisning till åtgärder i andra segment

HL30

S11

Genomföra det gemensamma harmoniserade förfarandet för de fördragsslutande parterna i OSPAR och HELCOM för beviljande av undantag enligt regel A-4 i konventionen om hantering av ballastvatten och hålla verktyget för riskbedömning av ballastvatten uppdaterat med uppgifter från genomförda hamnundersökningar.

S12

Fortsätta det nära samarbetet med OSPAR om genomförandet av konventionen om hantering av ballastvatten och frågan om hantering av påväxt på regional och interregional nivå.

Ämne: Fritidsbåtar

S13

Främja miljömässigt hållbar fritidsbåtstrafik, inklusive användning av bästa miljöpraxis genom utbildning och ökad medvetenhet hos personer som använder fritidsbåt och personalen i fritidsbåtshamnar och gästhamnar. Även främja "gröna" småbåtshamnar och gästhamnar genom att exempelvis införa miljömärkning av småbåtshamnar och senast 2025 utarbeta vägledning och dokument om bästa praxis för att hjälpa småbåtshamnarna att uppnå kriterierna.

Ämne: Utsläpp från fartyg

S14

Senast 2025, genomföra en undersökning och konsekvensanalys för att bedöma hur lastfartyg kan avlämna toalettavfall till mottagningsanläggningar i hamn eller vidta reningsåtgärder med hjälp av reningsanläggning ombord innan de släpper ut det i havet. På grundval av resultaten vidta lämpliga åtgärder för att senast 2027 fatta ett beslut om huruvida tillämpningsområdet för bestämmelserna för Östersjöns specialområde enligt bilaga IV till den internationella konventionen om förhindrande av förorening från fartyg (MARPOL) ska utvidgas till att även omfatta utsläpp av toalettavfall från lastfartyg.

S15

Senast 2027, genomföra en studie och konsekvensbedömning där man bedömer volymen och de potentiella skadliga effekterna av grävatten och möjligheterna för fartyg att avlämna det till mottagningsanordningar i hamnar eller vidta behandlingsåtgärder med hjälp av reningsanläggningar ombord, innan det släpps ut i havet. På grundval av resultaten vidta relevanta åtgärder för att senast 2029 besluta om och hur man ska hantera utsläpp av grävatten från fartyg.

S16

Senast 2026, genomföra en undersökning och konsekvensbedömning för att uppskatta och utvärdera volymerna och konsekvenserna av utsläpp i Östersjön av rester av skadliga flytande ämnen som finns i tvättvatten från lasttankar enligt bilaga II till den internationella konventionen om förhindrande av förorening från fartyg (MARPOL-konventionen). På grundval av resultaten, senast 2028 vidta relevanta åtgärder för att besluta om och hur utsläpp i Östersjön av rester av skadliga flytande ämnen i tvättvatten från av lasttankar kan begränsas enligt bilaga II till MARPOL-konventionen.

S17

Undersöka om mottagningsanordningarna i hamnarna är tillräckliga och används för lastrester som omfattas av bilaga V till den internationella konventionen om förhindrande av förorening från fartyg (Marpol) senast 2024 och, på grundval av denna information, se till att det finns tillräckliga mottagningsanordningar i Östersjöhamnarna för lastrester som klassificeras som icke-HME-ämnen enligt bilaga V till MARPOL, och se till att det finns incitament för fartyg att använda dem senast 2027.

S18

Utarbeta en färdplan för att minimera utsläppen av matavfall i Östersjön och därefter senast 2025 utarbeta en HELCOM-rekommendation för att uppmuntra frivilliga överenskommelser om att leverera allt matavfall från fartyg till mottagningsanordningar i hamnar.

S19

Se till att kraven för Östersjöns specialområde enligt bilaga IV till den internationella konventionen om förhindrande av förorening från fartyg (MARPOL) efterlevs och kontinuerligt se till att det finns tillräckliga mottagningsanordningar i hamnar som tar emot passagerarfartyg i Östersjöområdet, med beaktande av "Technical Guidance for the handling of wastewater in Ports of the Baltic Sea Special Area under MARPOL Annex IV".

S20

Se till att systemet med no special fee för marint skräp tillämpas på allt passivt uppfiskat avfall senast 2024.

- S21** Utveckla och införa bästa teknik, metoder och praxis (BAT/BEP) för att minimera näringsförlusterna från lagring och hantering av gödsel från torrbulk i hamnar i Östersjöområdet senast 2024.
- S22** Utarbeta en färdplan senast 2025 för att minska tillförseln av föroreningar från avgasreningssystemens tvättvatten, åtminstone i linje med befintlig lagstiftning, med beaktande av försiktighetsprincipen och resultatet av Internationella sjöfartsorganisationens (IMO) arbete.
- S23** Senast 2023, utarbeta en färdplan för att förstärka genomförandet och efterlevnaden av kontrollområdet för kväveutsläpp i Östersjön på grundval av erfarenheter och lärdomar.
- S24** Öka användningen av alternativa bränslen och energikällor inom sjöfarten inklusive fritidsbåtar samt öka användningen av digitalisering och andra tekniska innovationer senast 2027 för att optimera energieffektiviteten i Östersjöområdet i syfte att minska utsläppen av både växthusgaser och luftföroreningar.
- S25** Aktivt följa och bidra till diskussionerna inom Internationella sjöfartsorganisationen (IMO) om minskning av utsläppen av växthusgaser och se till att navigering i isförhållanden och dess särskilda krav beaktas på lämpligt sätt. Genom arbetet i HELCOMs "green team" säkerställa att sjöfarten i Östersjöområdet uppfyller målen i IMO:s strategi för växthusgasutsläpp senast 2030, utan att därmed undergräva insatserna för att minska luftföroreningar eller andra miljöeffekter.
- S26** Arbeta för att säkra finansiering av fartyg och innovation för att stödja en mer hållbar sjöfart och säkerställa att sjöfarten omfattas av tillämpliga finansieringsmekanismer.
- S27** Senast 2017, möjliggöra land-el i Östersjöregionen genom att främja tillgången till land-el och säkerställa inledande ekonomiska incitament för användning och tillhandahållande av land-el.
- S28** Utveckla och underlätta genomförandet av genomförbara och effektiva ekonomiska incitament för att minska föroreningar från fartyg, med beaktande av HELCOM-rekommendation 28E/13 i dess ändrade lydelse av den 19 juni 2019.
- S29** Fortsätta den dialog som etablerats av Östersjöplattformen för miljövänlig teknologi teknik och alternativa bränslen inom sjöfarten (HELCOM "Green Team") och arbeta gemensamt i samarbete med andra regionala statliga och icke-statliga organisationer, industrin och forskarsamhället för att ytterligare främja utveckling och användning av grön teknologi och alternativa bränslen, i syfte att minska skadliga avgasutsläpp och sträva efter en ren och koldioxidsnål sjöfart.

Tema: Respons

- S30** Senast 2027, vidareutveckla de regionala beredskaps- och insatsrelaterade tjänsterna genom att till exempel undersöka möjligheterna att upgradera SeaTrack Web för att inkludera direktdata för att förbättra prognoserna för oljeutsläppens bana. Undersöka alternativ för att förbereda SeaTrack Web för integrering med satellittjänsten Clean Sea Net för upptäckt via satellit.
- S31** Senast 2022, genomföra en genomförbarhetsstudie och vid behov senast 2025 genomföra en riskanalys för den marina miljön i Östersjöområdet avseende utsläpp av olja och farliga och skadliga ämnen.
- S32** Senast 2025, utveckla en ram för en holistisk/integrerad hantering av incidenter med havsföroreningar för att möjliggöra samordnade insatser till sjöss och på land.
- S33** Senast 2025, förstärka det ömsesidiga samarbetet för insatser vid oljebekämpade vilda djur i Östersjöområdet.
- S34** Senast 2028, utveckla bästa miljöpraxis (BMP) för omfattande riskbedömning av ammunition, vrak och farliga undervattensföremål senast 2025 och genomföra bästa tillgängliga teknik (BTT) för miljövänlig och säker hantering.
- S35** Senast 2024, underhålla HELCOMs tematiska bedömning av farliga undervattensobjekt som ett aktivt dokument, inklusive ammunition och vrak, och regelbundet uppdatera informationen i HELCOMs kart- och datatjänst.
- S36** Senast 2025, genomföra den multiregionala handboken för bekämpning av farliga och skadliga ämnen till havs i samband med operativa insatser vid utsläpp av farliga och skadliga ämnen samt övningar.

S37

Åta sig att testa förfarandena i den multiregionala marina handboken för bekämpning av farliga och skadliga ämnen till havs i samband med BALEX 2022.

S38

Senast 2026, genomföra övervakning och bedömning av föroreningsrisker för arter och livsmiljöer i Östersjöregionen.

Tema: Fiskeriförvaltning

S39

Senast 2026, ta fram riktlinjer i samarbete med de regionala samordningsgrupperna inom EU:s ram för datainsamling och Internationella havsforskningsrådet (Ices) om hur man på ett kostnadseffektivt sätt kan förbättra de uppgifter som samlas in om fritidsfiske, i syfte att utvärdera fritidsfiskets effekter på den marina miljön, där det finns ett behov.

S40

Senast 2024, identifiera fiskarter för vilka det finns ett behov av bättre uppgifter för identifierade ändamål, till exempel för att fastställa tröskelvärden. Utnyttja tillägnade program och projekt för att underlätta registrering och rapportering av uppgifter om dessa arter senast 2025 för att stödja identifiering och genomförande av åtgärder för att uppnå god miljöstatus.

Korshänvisning till åtgärder i andra segment

B35

S41

Senast 2023, ytterligare utveckla samarbetet mellan Baltic Sea Fisheries Forum (BALTFISH) och relevanta HELCOM-arbetsgrupper i syftet att underlätta ett brett spektrum av åtgärder för att uppnå god miljöstatus.

S42

Uppdatera och harmonisera senast 2024 BALTFIMPAs beslutsstödsverktygsmetod från 2016 med pågående initiativ, till exempel inom Internationella havsforskningsrådet (Ices) om en ram för bedömning av havsbotten i Östersjön. Verktyget ska också ge alternativ till hur man på det mest kostnadseffektiva sättet kan minska fiskets eventuella negativa inverkan på bevarandevärdena, bland annat i marina skyddsområden.

Korshänvisning till åtgärder i andra segment

B3

B5

B8

Ämne: Bifångst

S43

Minska fiskeverksamhetens negativa effekter på det marina ekosystemet och i detta syfte stödja utvecklingen av fiskeriförvaltningen, inklusive tekniska åtgärder för att minimera oönskade bifångster av fisk, fåglar och havslevande däggdjur och uppnå målet nära noll för bifångster av relevanta arter senast 2024, särskilt beståndet av tumlare i Egentliga Östersjön senast 2022.

Korshänvisning till åtgärder i andra segment

B8

S44

Uppmana de behöriga myndigheterna att omedelbart, men inte senare än 2022, implementera begränsande åtgärder i Egentliga Östersjön så att bifångsterna av tumlare kan minskas avsevärt, med målet att nå en bifångstnivå som ligger nära noll.

Korshänvisning till åtgärder i andra segment

B8

S45

Senast 2024, uppmana de behöriga myndigheterna att implementera operativa bevarandeåtgärder för Bälthavspopulationen av tumlare, till exempel permanenta och/eller rumsliga och tidsmässiga stängningar för relevanta fiskesegment i riskområden där de tekniska åtgärderna är otillräckliga för att nå bevarandemålen.

Korshänvisning till åtgärder i andra segment

B8

S46

Främja effektiva åtgärder för att minimera bifångsterna av tumlare i Östersjöområdet, bland annat genom samarbete med Baltic Sea Fisheries Forum (BALTFISH) och utvärdera och främja anpassade åtgärder vid behov senast 2025.

Korshänvisning till åtgärder i andra segment

B8

S47

I samarbete med de behöriga myndigheterna kontinuerligt testa, främja och införa nya tekniska och operativa åtgärder så som alternativa och sälsäkra redskap för att minska bifångster, i syfte att vid behov ersätta fiskeredskap som visat sig vara problematiska med avseende på bifångster, med en utvärdering av åtgärderna vart femte år med början 2023, och regelbundet uppdatera HELCOMs frågeformulär om försök med alternativa fiskeredskap och fisketekniker.

Korshänvisning till åtgärder i andra segment

B3

B5

B8

S48

Utveckla och implementera en effektiv datainsamling för mer tillförlitliga uppgifter om oavsiktligt bifångade fåglar och däggdjur och fiskeansträngning som är konsekvent och helt i linje med de databehov som identifierats av Internationella havsforskningsrådet (ICES). Relevanta datakällor är till exempel EU:s kontrollförordning och ytterligare nationellt eller regionalt samordnade datainsamlingsprogram eller projekt för att fylla de databehov som anges i HELCOMs färdplan för fiskeridata.

Korshänvisning till åtgärder i andra segment

B5

B8

S49

Bibehålla, utveckla och utvidga reglerande eller frivilliga system för att skydda viktiga områden och säsonger för sjöfåglar genom att införa lämpliga fiskeåtgärder i linje med bevarandemålen och övervaka oavsiktliga fångster av sjöfåglar senast 2025. Utöka och utveckla program för att nå ut till fiskerisektorn när det gäller deras möjliga inverkan på sjöfågelpopulationer.

Ämne: Förvaltning av fiskbestånd

S50

De behöriga myndigheterna ska gemensamt vidareutveckla skyddsåtgärder för Östersjölax för att stödja utvecklingen av en ny regional förvaltningsplan för lax och vid behov fastställa förvaltningsplaner för lax på nationell nivå senast 2023. Dessa förvaltningsplaner bör genomföras senast 2025 för att uppnå de fastställda målen, inkluderat men inte begränsat till smoltproduktion, genetisk mångfald och utbredning i hela älvmrådet. Dessutom nationellt säkerställa att beviljandet av tillstånd för verksamhet i och nära älvar inte äventyrar förutsättningarna för att nå de fastställda älvspecifika beståndsmålen.

Korshänvisning till åtgärder i andra segment

B16

S51

De behöriga myndigheterna ska förbättra data relaterat tillhavsöringsbestånd och förbättra populationen av havsöringsbestånd genom att implementera nationella åtgärder senast 2025, i syfte att uppnå goda ekologiska förhållanden i havsöringsbäckar.

Korshänvisning till åtgärder i andra segment

B16

S52

Definiera nödvändiga kompletterande åtgärder senast 2024 inom relevanta politikområden (fiske, miljö osv.) för att förbättra storleks- och åldersstrukturen för fiskbestånd, inklusive torsk.

Korshänvisning till åtgärder i andra segment

B27

S53

Senast 2026, implementera åtgärder för att återställa kustfiskesamhällen, inklusive inrättande av områden med förbud mot fångststugor, säsongsstängningar och fångstregleringar, enligt vad som är lämpligt för det specifika kustområdet.

Korshänvisning till åtgärder i andra segment

B15

S54

Dela information mellan de avtalsslutande parterna, Östersjöns fiskeriforum (BALTFISH) och rådgivande nämnden för Östersjön (BSAC) om icke-dödliga åtgärder eller andra sätt att hantera interaktioner mellan sälar och fiske och om så är lämpligt implementera dessa åtgärder senast 2025.

Korshänvisning till åtgärder i andra segment

B3

B5

Tema: Undervattensbuller

S55

Senast 2025, fastställa och regelbundet uppdatera vartannat år åtgärder för att mildra effekterna av kontinuerligt undervattensbuller i Östersjön i enlighet med bästa miljöpraxis och bästa tillgängliga teknik, och därefter genomföra dem i enlighet med rekommendationer och bestämmelser från Internationella sjöfartsorganisationen (IMO).

S56

Senast 2028, aktivt stödja och bidra till de pågående diskussionerna om undervattensbuller inom Internationella sjöfartsorganisationen (IMO) genom att bland annat arbeta för ett regionalt samordnat genomförande av åtgärder.

S57

Så snart som möjligt börja arbeta för regionalt samordnade åtgärder mot undervattensbuller som på lång sikt syftar till att åtgärda negativa effekter av undervattensbuller på havslevande arter som identifierats som känsliga för buller, samtidigt som Östersjöns potential för hållbar mänsklig verksamhet skyddas genom följande:

- Stödja ett snabbt genomförande av den regionala handlingsplanen för undervattensbuller.
- Före slutet på 2026, inleda och stödja pilotprojekt för att studera effektiviteten av hastighetssänkningar av fartyg, omdirigering och andra operativa åtgärder mot buller och målarnas reaktioner. Resultaten ska meddelas Internationella sjöfartsorganisationen (IMO) för uppföljning och ytterligare åtgärder.
- Senast 2027, kartlägga fritidsbåtarnas bidrag till bullret i havsmiljön, stödja studier om effektiviteten av begränsningsåtgärder, till exempel hastighetsbegränsningar och tidsbegränsningar, samt studier om effekterna av ekolod och "fish-finders". Utarbeta riktlinjer för genomförande av bestämmelser för att minska påverkan på känsliga arter på grundval av tillgängliga bevis och nya resultat. Samtidigt inleda en diskussion med branschen och relevanta internationella standardiseringsorgan i syfte att ta fram bransch- och/eller tillämpningsstandarder för undervattensbuller från motorer med avseende på fritidsbåtar och olika ekolod, som kan användas vid nationell reglering av verksamhet i marina skyddsområden och andra bullerkänsliga områden i Östersjön.

Korshänvisning till åtgärder i andra segment

B3

S58

Senast 2026, undersöka effekterna av kontinuerligt undervattensbuller från installation, drift och avveckling av havsbaserade vindkraftverk på havslevande livsformer, inklusive kumulativa effekter av flera vindkraftparker. På grundval av resultaten, senast 2019 vid behov vidta relevanta åtgärder för att utveckla lämpliga åtgärder för att minska det kontinuerliga undervattensbuller som genereras av havsbaserade vindkraftverk.

S59

Minska effekterna av impulsivt undervattensbuller på den marina biologiska mångfalden.

S60

Senast 2023, identifiera och regelbundet uppdatera begränsningsåtgärder vartannat år i enlighet med bästa miljöpraxis och bästa tillgängliga teknik för impulsivt undervattensbuller i Östersjön och genomföra dem utan dröjsmål.

S61

Senast 2024, utarbeta och genomföra riktlinjer för utformning och användning av akustiska skrämmor för att undvika skadliga miljöeffekter av undervattensbuller.

S62

Utveckla och använda tröskelvärden och bedömningsmetoder för negativa effekter av impulsivt buller och kontinuerligt buller på havslevande djur, i samarbete med OSPAR, EU och andra relevanta expertgrupper, senast 2023 för marina däggdjur och senast 2026 för andra relevanta artgrupper.

S63

Senast 2023, genomföra regelbunden och regional harmoniserad övervakning av kontinuerligt och impulsivt buller för att följa upp effekterna av begränsningsåtgärderna.

Tema: Förlust och störningar av havsbotten

S64

Genomföra och genomföra effektiva förvaltningsplaner och/eller bevarandeåtgärder senast 2025, i linje med uppdateringen av riktlinjerna för förvaltningen av marina skyddsområden, för att förhindra destruktiv och exploaterande verksamhet i anslutning till havsbotten som kan äventyra de marina skyddsområdenas bevarandemål.

Korshänvisning till åtgärder i andra segment

B3

S65

Senast 2026, genomföra ett gemensamt tillvägagångssätt för att hantera och om möjligt minimera förlusten och störningen av bentiska habitat som orsakas av mänsklig verksamhet.

S66

Regelbundet uppdatera och förbättra HELCOMs rekommendation och riktlinjer för hantering av muddermassor till havs med hjälp av bästa tillgängliga kunskap för att minimera miljöpåverkan från denna verksamhet genom att vidareutveckla bästa miljöpraxis (BEP) och bästa tillgängliga teknik (BAT) för muddring och deponering.

S67

Senast 2023, definiera egenskaperna hos bentiska habitat, utveckla centrala indikatorer och genomföra en integrerad bedömning av statusen för bentiska livsmiljöer, inklusive deras struktur, funktion, fördelning och omfattningen av förluster, så att relevanta åtgärder kan identifieras för att tillämpas vid behov. Arbetet bör ske i nära samarbete med det arbete som utförs av de fördragsslutande parterna i andra relevanta forum, och följa arbetet i EU:s tekniska grupp för livsmiljöer på havsbotten och havsbottens integritet (TG Seabed) och med beaktande av Ices råd om en process för bedömning av havsbotten.

S68

Senast 2024, utveckla en karttjänst för förlorade och störda livsmiljöer inom ramen för HELCOMs kart- och datatjänst.

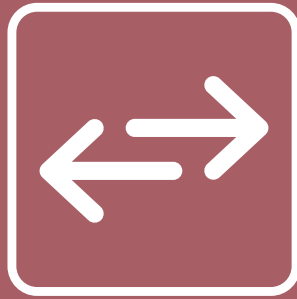
Koppling till andra fördrag

För att uppnå en god miljöstatus när det gäller havsbaserad verksamhet i Östersjön krävs också att relevant EU-lagstiftning och EU-politik samt ett antal andra fördrag genomförs och efterlevs, bland annat följande:

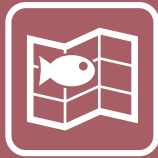
- Konventioner under Internationella sjöfartsorganisationen (IMO),
- Avtal om bevarande av småvalar i Östersjön, Nordostatlanten, Irländska havet och Nordsjön (ASCOBANS),
- Konventionen om bevarande av flyttande arter av vilda djur (CMS),
- Världshandelsorganisationens (WTO) avtal,
- Konventionen om biologisk mångfald (CBD),
- Konventionen om skydd av den marina miljön i Nordostatlanten (OSPAR), och
- Bonn-avtalet.

Nationella och regionala rekommendationer och bestämmelser som utarbetas inom HELCOM är viktiga för att komplettera de internationella regelverken.

Horisontella frågor

Horisontella frågor

De ämnen som ingår i detta avsnitt är till sin natur övergripande, eller "horisontella", och kan därför påverka genomförandet av alla delar av aktionsplanen för Östersjön som helhet. De ämnen i den uppdaterade aktionsplanen för Östersjön som har identifierats som övergripande är följande:

- **Klimatförändring**
- **Övervakning**
- **Havsplanering**
- **Ekonomisk och social analys**
- **Hot spot**
- **Kunskapsutbyte och medvetandehöjande insatser**
- **Finansiering**

Var och en av dessa sju frågor är relevant för att uppnå målen i den uppdaterade aktionsplanen för Östersjön. Övervakningen och de ekonomiska och sociala analyserna tjänar å sin sida till att undersöka och kvantifiera de direkta och indirekta effekterna av genomförandet av de åtgärder som ingår i aktionsplanen för Östersjön, eller av att inte genomföra dem. Den fysiska planeringen av havet är ett centralt och allt viktigare instrument för ekosystembaserad förvaltning och för att uppnå god miljöstatus. Slutligen är ett framgångsrikt genomförande av aktionsplanen för Östersjön avhängigt av tillgången till tillräcklig finansiering.

Klimatförändring

Klimatförändringens effekter på havsmiljön är till sin natur mycket varierande. De påverkar de olika ekologiska komponenterna i Östersjön, liksom de verksamhetssektorer som är knutna till Östersjön, och berör aspekter som sträcker sig från vetenskap till politik på hög nivå. Klimatförändringarna är således en övergripande fråga som berör hela Östersjöregionen.

Eftersom hela den marina miljön påverkas av klimatförändringarna är effekterna redan uppenbara i Östersjön: vattentemperaturen stiger, havsisen har minskat och den genomsnittliga årsnederbörden ökar i den norra delen av regionen. Dessa effekter påverkar även arterna i Östersjön, de ekosystemtjänster som Östersjön tillhandahåller och de mänskliga verksamheter som är beroende av havet. Till exempel har många övervintrande fåglar flyttat sitt övervintringsområde norrut och antalet varmvattenfiskarter ökar. Uppvärmningen av ytvattnet har ökat risken för infektion av patogener och har redan lett till ökad havsbaserad verksamhet, till exempel trålfiske som nu börjar tidigare på året, särskilt i de norra delarna av Östersjön.

De olika effekterna av klimatförändringen är dock ofta inte lätta att förstå och kan vara svåra att skilja från andra belastningar som orsakats av människor. Både klimatförändringarna och andra

Kod	Åtgärd
Tema: Klimatförändring	
HT1	Med HELCOM/Baltic Earth Joint Expert Network on Climate Change som plattform och genom ett engagerat genomförande av HELCOMs vetenskapliga agenda, senast 2030 förbättra beslutsfattarnas tillgång till vetenskaplig information om klimatförändringens effekter, tillsammans med flera andra belastningar på Östersjöns marina miljö genom regelbundna uppdateringar av HELCOMs faktablad om klimatförändringar och inkludera klimatförändringens eventuella effekter i den holistiska statusbedömningen och bedömningen av åtgärdernas verkningsgrad.
HT2	Identifiera behoven och möjligheterna att ytterligare anpassa HELCOMs policyer och rekommendationer för att ta hänsyn till effekter och påverkan på miljön under det förändrade klimatet och att utveckla och genomföra en klimatöversyn av policyer som en del av HELCOMs arbete, med början till exempel med indikatorer och öppna rekommendationer.
HT3	HELCOM och dess parter kommer att fortsätta att sträva efter att utveckla arbetet vid HELCOMs sekretariat och organisera HELCOM-möten för att ytterligare minimera utsläppen av växthusgaser.
HT4	Främja forskning som ökar förståelsen för Östersjöns land- och havssystemets roll i kolcykeln och som identifierar hur begränsningen av klimatpåverkan genom naturliga blå kolprocesser kan maximeras samt genomföra lämpliga åtgärder. Ökad förståelse i frågan bör kunna utnyttjas för att möjliggöra överväganden om ytterligare förvaltningsåtgärder.
HT5	Senast 2025, utveckla en strategisk ansats kring havsförsurning i Östersjön som innehåller första steg för att åtgärda kunskapsluckorna.

mänskligt orsakade belastningar varierar avsevärt mellan olika regioner i Östersjön, vilket utesluter enkla förvaltningslösningar eller en strategi som passar alla och som kan tillämpas i hela regionen. Politiken för klimatförändringar och dess effekter på havsmiljön måste ta hänsyn till olikheterna i Östersjöregionen och följa en adaptiv förvaltningsstrategi som bygger på bästa tillgängliga vetenskap och som är anpassad till de utmaningar som gäller för varje specifikt område eller delavrinningsområde.

När det gäller klimatförändringarna är HELCOMs yttersta mål att öka Östersjöns ekosystems motståndskraft mot dess effekter. Alla åtgärder som leder till att Östersjöns ekosystem blir mer motståndskraftigt bör därför också betraktas som klimatanpassningsåtgärder. För att stödja en anpassningsbar förvaltning kommer klimatförändringsarbetet inom HELCOM att fokusera på långsiktiga, tvärvetenskapliga metoder. HELCOM fungerar som en plattform för att sprida kunskap om klimatförändringarnas effekter och se till att kvalitetssäkrad vetenskap snarast blir tillgänglig för beslutsfattare, andra yrkesverksamma och intressenter i Östersjöregionen. Detta innebär samarbete och kommunikation med andra relevanta aktörer inom och utanför HELCOM-regionen. HELCOM har till exempel ett nära samarbete med sjöfartssektorn för att minimera de negativa effekterna av sjöfarten på Östersjön, till exempel genom att stimulera övergången till grönare sjöfartsmetoder och genom att stödja initiativ som syftar till att minska utsläppen av växthusgaser från sjöfarten.

Globalt sett uppgår de naturligt förekommande utsläppen av växthusgaser, till exempel metan, från sjöar och reservoarer

till ett utsläpp av växthusgaser som kan jämföras med cirka 20 procent av de utsläpp som genereras av förbränning av fossila bränslen. För att kunna göra framsteg i fråga om åtgärder för att mildra klimatförändringarna i Östersjön, till exempel genom att öka lagringen av "blått kol", måste vi bättre förstå kolcykeln i Östersjöns land- och havssystem, inklusive kopplingarna mellan koldynamiken (till exempel landbaserad tillförsel av organiskt kol och utgasning av metan), historisk näringsbelastning (till exempel kol i sediment, anoxi) och den biologiska mångfalden (till exempel kolbindning).

Även om försurning för närvarande inte är en viktig trend i Östersjöns ekosystem är det en framväxande och betydande trend i världshaven som är direkt kopplad till koldioxidutsläppen. Enligt den långsiktiga prognosen för Östersjön förväntas också en ökad försurning, men varken Östersjöns kolkemi eller försurningens eventuella effekter på livsformer är helt klarlagda ännu. Hittills har man inte övervägt några åtgärder för att begränsa effekterna.

Koppling till andra fördrag

HELCOMs arbete med klimatförändringar stöder genomförandet av Paris klimatavtal. Omfattningen av klimatförändringens effekter på Östersjön kommer att bero på om och i vilken utsträckning man uppnår målet med avtalet – att begränsa den globala uppvärmningen till långt under 2 °C, helst till 1,5 °C, jämfört med förindustriella nivåer – och i vilken utsträckning detta kommer att vara fallet.

Övervakning

Övervakning är en väletablerad aktivitet i Helsingforskonventionen. Samordnad övervakning av fysiska, kemiska och biologiska variabler i Östersjöns öppna hav har genomförts sedan 1979. Uppgifterna från dessa samordnade övervakningsprogram utgör grunden för att förstå tillståndet i det marina ekosystemet och effekterna av mänsklig verksamhet på havet samt effekterna av åtgärder för att hantera dessa effekter.

I HELCOMs övervaknings- och bedömningsstrategi fastställs grunden för hur HELCOMs avtalsparter förbinder sig att samarbeta och samordna när de utformar och genomför sina nationella övervakningsprogram, och att samarbeta för att ta fram och uppdatera gemensamma bedömningar. HELCOMs övervakning ger de uppgifter som behövs för regelbundna bedömningar av Östersjöns tillstånd samt av mänskliga belastningar och deras inverkan på detta tillstånd för att följa effekterna av HELCOMs åtaganden,

inklusive aktionsplanen för Östersjön. Den gör det också möjligt att utvärdera i vilken utsträckning åtgärderna är effektiva och bidrar till genomförandet av aktionsplanen för Östersjön och till framstegen mot visionerna, målen och målsättningarna i aktionsplanen för Östersjön. För de avtalsparterna som också är EU-medlemsstater kan den gemensamma övervakningen också bidra till att uppfylla kraven i EU:s ramdirektiv för marin strategi, ramdirektivet om vatten, livsmiljödirektivet och fågeldirektivet.

HELCOMs övervakning kan också användas för att upptäcka klimatförändringar och deras inverkan på Östersjöns marina ekosystem över tid. Platser med relevanta långsiktiga dataregister bibehålls, samtidigt som man kontinuerligt använder sig av förbättrade datainsamlingstekniker där så är lämpligt, vilket gör att man upprätthåller långsiktiga dataserier som behövs för att identifiera förändringar över tid. Detta kan göra det möjligt att bedöma den marina miljöns förmåga att utstå, anpassa sig till eller återhämta sig från klimatförändringens effekter.

Kod Åtgärd

Tema: Övervakning

HT6

Regelbundet se över och vid behov revidera HELCOMs övervakningsprogram (vart sjätte år), inklusive nivån på den regionala samordningen, i linje med rapporteringscykeln för Havsmiljödirektivet, för att anpassa dem till den senaste tekniska och vetenskapliga utvecklingen för en kostnadseffektiv gemensam övervakning som fullt ut stödjer den indikatorbaserade bedömningsmetoden och övervakningen av genomförandet av aktionsplanen för Östersjön, och som är i linje med andra internationella övervaknings- och rapporteringskrav.

HT7

Giltigheten av HELCOMs övervaknings- och bedömningsstrategi samt data- och informationsstrategi bör ses över inom två år efter uppdateringen av aktionsplanen för Östersjön och revideras vid behov.

HT8

Se till att alla HELCOM-övervakningsprogram senast 2026 är regionalt samordnade.

Ämne: Övervakning av habitat och biotoper

HT9

Kartlägga biotoper och livsmiljöer nationellt på grundval av regionalt jämförbara klassificeringssystem, inklusive viktiga livsmiljöer och livsmiljöbildande arter, och identifiera luckor i kartläggningsinsatsernas rumsliga täckning i syfte att framställa modeller för hela Östersjön, inklusive kartor, för utbredningen av livsmiljöer och biotoper senast 2028.

HT10

Senast 2024, som första steg åtgärda de brister som identifierats i HELCOMs övervakningsprogram för biotoper, livsmiljöer, inklusive nyckelbiotoper och arter som bildar nyckelbiotoper och senast 2030 ska en löpande övervakning av dessa biotoper och livsmiljöer driftsättas i hela Östersjön.

HT11

Senast 2024, utveckla kvalitetsstandarder för kartläggning av livsmiljöer på havsbotten och produkter som härrör från dessa.

Havsplanering

Havsplanering är en process som stödjer en integrerad förvaltning av havsbaserad mänsklig verksamhet. Genom att minska deras negativa inverkan på havsmiljöns olika komponenter bidrar den effektivt till att uppnå målen för de olika segmenten av aktionsplanen för Östersjön. Havsplanering bidrar till att skydda den biologiska mångfalden och främja en hållbar användning av marina resurser, samtidigt som man balanserar alla intressenters intressen, även mot bakgrund av andra internationella miljöåtaganden. Som ett integrerat verktyg bidrar havsplaneringen också till anpassning till och begränsning av klimatförändringar genom att öka motståndskraften mot klimatförändringar.

Havsplanering skapar ett viktigt mervärde för aktionsplanen för Östersjön eftersom det är en process som tar hänsyn till flera olika mänskliga verksamheter ur ett rumsligt perspektiv. Havsplanering bygger på en omfattande, sammanhängande gränsöverskridande och framåtblickande analys av användningen av det marina utrymmet, i syfte att identifiera föredragna och optimala platser för havsbaserad verksamhet.

Havsplanering stöder hållbar utveckling och en hållbar marin ekonomi/blå ekonomi genom att tillämpa en ekosystembaserad strategi. I havsplaneringen beaktas sociala, ekonomiska, kulturella och andra relevanta aspekter, samtidigt som man också förbättrar de marina naturvärdena, underlättar naturskydd och förbättrar de marina ekosystemtjänsterna.

Kod	Åtgärd
Tema: Havsplanering	
HT12	Använda havsplanering med en ekosystembaserad strategi för att stödja målen i aktionsplanen för Östersjön och bidra till hållbara havsbaserade aktiviteter.
HT13	Använda havsplanering som ett verktyg för att signalera områden som av ansvariga miljömyndigheter identifierats ha stort naturvärde som identifierats. Korshänvisning till åtgärder i andra segment B1 B13
HT14	Genomföra havsplaner med syftet att styra havsbaserad verksamhet från områden där de kan orsaka allvarliga skador eller störningar. Korshänvisning till åtgärder i andra segment B1 B13

Ekonomisk och social analys

Ekonomiska och sociala analyser av miljön kan visa på samspelet mellan ekosystemet och det socioekonomiska systemet. Dessutom kan ekonomiska och sociala analyser stödja beslutsfattandet när det gäller miljöpolitik och miljömål genom att visa hur viktig Östersjöns marina miljö är för medborgarna och samhället, för nuvarande och framtida generationers välbefinnande samt för nationella och regionala ekonomier.

Under de senaste åren har de ekonomiska och sociala aspekterna av skyddet av Östersjön lyfts fram inom HELCOM. Till exempel har regionala ekonomiska och sociala analyser genomförts. Dessa analyser gällde ämnen som användningen av marina

vatten och kostnaderna av försämringar till följd av att havsmiljön inte har uppnått god status, samt åtgärdernas tillräcklighet, effektivitet och kostnader. Flera metodologiska och praktiska utmaningar och kunskapsluckor kvarstår dock.

För att kunna använda och vidareutveckla de regionala ekonomiska och sociala analyserna som ett sätt att stödja politiken omfattar åtgärderna inom ramen för aktionsplanen för Östersjön särskilda prioriterade områden för utveckling och genomförande av dessa analyser i Östersjöregionen. Åtgärderna ger upphov till regionalt sammanhängande data och resultat som ligger till grund för ekosystembaserad förvaltning, hållbar användning av marina resurser och utveckling av effektiv regional och nationell politik, inklusive aktionsplanen för Östersjön och havsplanering.

Kod Åtgärd

Tema: Ekonomisk och social analys

Ämne: Möjliggöra ekosystembaserad förvaltning

HT15

Senast 2023, integrera ekonomiska och sociala analyser i HELCOMs arbetsområden för att stödja genomförandet av en ekosystemansats och möjliggöra en bedömning av kopplingarna mellan havsmiljön och människans välbefinnande, inklusive att genomföra regionalt samordnade ekonomiska och sociala analyser av havsmiljön.

HT16

Senast 2028, förbättra användningen av resultaten från ekonomiska och sociala analyser i beslutsfattandet, bland annat genom att upprätta en uppsättning indikatorer som beskriver de ekonomiska och sociala aspekterna av havsmiljön.

HT17

Senast 2030, integrera kvantitativa och kvalitativa ekonomiska miljövärden i förvaltningen av mänsklig verksamhet och i havsplaneringen.

Ämne: Ekosystemtjänster

HT18

Senast 2023, identifiera potentiella användningsområden för bedömning och värdering av ekosystemtjänster, vidareutveckla och tillämpa regionalt samordnade metoder till stöd för analyser av ekosystemtjänster och ge en första demonstration av hur de kan användas som politiskt underlag.

Ämne: Ekosystemräkenskaper

HT19

Senast 2028, tillämpa ramen för ekosystemräkenskaper för att bedöma de marina ekosystemens bidrag till ekonomisk verksamhet (tex bruttonationalprodukten (BNP)) med hjälp av värden som överensstämmer med systemet för nationalräkenskaper och är jämförbara med andra ekonomiska sektorer.

Ämne: Åtgärdernas tillräcklighet och effektivitet

HT20

Senast 2024, analysera befintliga verktyg för att analysera åtgärdernas tillräcklighet, i syfte att planera övervakningen och utvärderingen av åtgärdernas effekt och kostnader, för att ytterligare dra nytta av dessa erfarenheter när behovet av nya åtgärder uppstår. Senast 2028, vidareutveckla och tillämpa regionalt samordnade metoder för analyser av åtgärdernas tillräcklighet samt för åtgärdernas kostnadseffektivitet och kostnader och fördelar när det gäller att uppnå god miljöstatus i Östersjöns marina miljö.

Ämne: Incitament och subventioner

HT21

Senast 2025, identifiera incitament för att minska belastningar på den marina miljön, inklusive offentliga och privata ekonomiska och regleringsmässiga incitament, och senast 2030 öka användningen av incitamenten och fylla eventuella luckor.

HT22

Senast 2025, bör HELCOM identifiera subventioner eller incitament som är skadliga för havsmiljön och senast 2030, i samarbete med relevanta internationella organisationer arbeta för att fasa ut sådana subventioner eller incitament.

Hot spots

År 1992 antogs det gemensamma övergripande miljöhandlingsprogrammet för Östersjön, en internationell ram för miljöförvaltning för långsiktigt återställande av Östersjöns ekologiska balans, för att hjälpa till att identifiera och sanera hot spots dvs. förorenade objekt. HELCOMs förteckning över hot spots som upprättats genom det gemensamma programmet omfattar punktkällor för föroreningar, till exempel kommunala anläggningar och industrier, jordbruksområden och landsbygdsområden samt känsliga områden, t.ex. kustlaguner och våtmarker, där det krävs särskilda miljöåtgärder.

Goda framsteg har gjorts under de senaste tre decennierna genom att mer än tre fjärdedelar av HELCOMs sammanlagda 162 hot spots har sanerats, men det krävs ytterligare insatser för att lösa de återstående 40 föroreningsområdena. Generellt sett har det gemensamma övergripande miljöhandlingsprogrammet, trots förseningen i det fullständiga genomförandet, visat sig vara effektiv när det gäller att prioritera och ta itu med lokala miljöfrågor, vilket på ett effektivt sätt har bidragit till de övergripande framstegen mot en god miljöstatus i Östersjön.

Kriterierna för avlägsnande av hot spots enligt 1992 års

gemensamma övergripande miljöhandlingsprogram bör förbli oförändrade för att undvika att skapa ett rörligt mål, men HELCOM kommer att undersöka om programmet kan utvidgas till att omfatta nya utmaningar och utveckla ytterligare kriterier för avlägsnande av nyutpekade hot spots.

Kunskapsutbyte och medvetandehöjande insatser

Kunskapsutbyte och medvetandehöjande insatser erkänns alltmer som nyckelfaktorer för att främja de sociala, miljömässiga och ekonomiska effekterna av åtgärderna för att uppnå god miljöstatus i Östersjön. De förbättrar den hållbara förvaltningen av naturresurser och de varor och tjänster som dessa resurser tillhandahåller, och säkerställer därmed välbefinnandet för de människor som är beroende av dem. När kunskapsutbyte och medvetandehöjande åtgärder genomförs på ett framgångsrikt sätt ökar sannolikheten för att kunskap och fakta används i politiska beslut, vilket leder till att besluten bättre når sina mål. Meddelanden till intressenter och allmänheten bör baseras på vetenskap och omfatta alla viktiga ämnen som är relevanta för skyddet av den marina miljön.

Kod	Åtgärd
Tema: Hot spot	
HT23	Senast 2025, förnya ansträngningarna för att undanröja de återstående hot spots som identifierats i Östersjöns gemensamma övergripande miljöhandlingsprogram (JCP, 1992).
HT24	Överväga att senast 2025 utse HELCOM hot spots på grundval av ytterligare identifierade betydande källor till negativ påverkan på Östersjöns marina ekosystem, senast 2023 inleda arbetet med att specificera kriterier för hur hot spots ska definieras och släckas, och på grundval av dessa kriterier inleda och genomföra riktade åtgärder i syfte att eliminera sådana nya hot spots där detta är möjligt.
HT25	Prioritera att inkludera HELCOMs hot spots i investeringsprogram (nationella eller internationella) eller inrätta alternativa finansiella mekanismer senast 2027 för att eliminera hot spots från HELCOMs förteckning.
HT26	Förbättra samarbetet med länder utanför HELCOM för att avlägsna befintliga hot spots och identifiera nya hot spots genom att tillämpa HELCOM-kriterierna och underlätta genomförandet av alla möjliga åtgärder för att avlägsna dem.
	Korshänvisning till åtgärder i andra segment
	E4

Kod	Åtgärd
Tema: Kunskapsutbyte och medvetandehöjande insatser	
HT27	Öka kunskapsutbytet och medvetenheten för att främja allmänhetens och intressenternas stöd och intresse för att förstå Östersjöns tillstånd och hoten mot dess miljö samt främja möjligheterna för allmänheten att delta i medborgarforskning.
HT28	Dela med sig av erfarenheter och bästa praxis om genomförda åtgärder.

Finansiering

De ekonomiska fördelarna med att uppnå en god status när det gäller övergödning, biologisk mångfald och andra aspekter av Östersjöns ekosystem är uppenbara och dokumenteras av imponerande siffror. Kostnaderna för att skydda Östersjön kan minskas genom en kostnadseffektiv fördelning av åtgärder och i många fall har fördelarna bedömts överstiga kostnaderna. Å andra sidan bör man också komma ihåg att kostnaden för otillräckligt skydd kan vara betydande, eftersom principen om att förorenaren betalar är en av de grundläggande principer och skyldigheter som fastställs i artikel 3.4 i Helsingforskonventionen.

I detta avseende kommer alla avtalsparter och HELCOM-observatörer att undersöka hur finansiering, dvs. finansiella och icke-finansiella bidrag, kan göras tillgängliga för genomförandet av aktionsplanen för Östersjön, med särskild hänsyn till behovet av att koppla samman prioriteringar inom de olika sektorer där projekt väljs ut för finansiering, för att skapa synergieffekter och använda begränsade finansiella resurser på bästa sätt.

Det bör understrykas att ökade offentliga och privata investeringar är nödvändiga för att genomföra åtgärderna och uppnå målen i den uppdaterade aktionsplanen för Östersjön och därmed nå målet om ett välmående Östersjön.

Den privata sektorn, finansinstitut, ideella stiftelser och stater utanför Östersjön uppmanas därför att delta i insatserna för att återställa Östersjöns goda miljötillstånd, vilket också stöder en växande hållbar blå ekonomi i regionen.

De avtalsparterna kommer att främja mobilisering av privata och offentliga finansieringskällor för att genomföra aktionsplanen för Östersjön och där, det är möjligt, även främja uppbörd av extern finansiering inom ramen för organisationer som Världsbanken, den tyska utvecklingsbanksgruppen Kreditanstalt für Wiederaufbau KfW, Nordiska investeringsbanken med flera.

EU och de av dess medlemsstater som också är parter i Helsingforskonventionen kommer att avsätta medel för genomförandet av den uppdaterade aktionsplanen för Östersjön, särskilt där finansiering finns tillgänglig genom program inom ramen för Europeiska struktur- och investeringsfonderna under programperioden 2021-2027 och genom att finansiera lämpliga åtgärder inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitik och den gemensamma fiskeripolitiken. De åtar sig att ta hänsyn till prioriteringarna i den reviderade handlingsplanen för EU:s strategi för Östersjöregionen och dess politikområden som syftar till att rädda Östersjön vid utarbetandet och genomförandet av relevanta program efter 2020, samt strategin för socioekonomisk utveckling av Ryska federationens nordvästra federala distrikt. Projekt som finansieras av Interregprogrammet för Östersjön 2021-2027 kan också stödja genomförandet av aktionsplanen för Östersjön.

I detta sammanhang kan fonden för aktionsplanen för Östersjön, som förvaltas av NIB/NEFCO, vara ett verktyg för att stödja genomförandet av den uppdaterade aktionsplanen för Östersjön. De avtalsparterna och andra möjliga bidragsgivare kan frivilligt bidra till fonden, i syfte att fylla på fonden så att den kan tillhandahålla finansiering till alla aktörer som är intresserade av att bidra till målen i aktionsplanen för Östersjön.

Referenser

HELCOM-rapporter

HELCOM (2013): HELCOM Red List of Baltic Sea species in danger of becoming extinct. Baltic Sea Environment Proceedings nr 140.

HELCOM (2018): Economic and social analyses in the Baltic Sea region – HELCOM Thematic assessment 2011–2016. Baltic Sea Environment Proceedings nr 160.

HELCOM (2018): HELCOM Assessment on maritime activities in the Baltic Sea 2018. Baltic Sea Environment Proceedings nr 152.

HELCOM (2018): HELCOM Thematic assessment of biodiversity 2011–2016. Baltic Sea Environment Proceedings nr 158.

HELCOM (2018): HELCOM Thematic assessment of eutrophication 2011–2016. Baltic Sea Environment Proceedings nr 156.

HELCOM (2018): HELCOM Thematic assessment of hazardous substances 2011–2016. Baltic Sea Environment Proceedings nr 157.

HELCOM (2018): Sources and pathways of nutrients to the Baltic Sea. Baltic Sea Environment Proceedings nr 153.

HELCOM (2018): State of the Baltic Sea – Second HELCOM holistic assessment 2011–2016. Baltic Sea Environment Proceedings nr 155.

HELCOM (2018): Thematic assessment of cumulative impacts on the Baltic Sea 2011–2016. Baltic Sea Environment Proceedings nr 159.

HELCOM (2020): HELCOM Annual report on discharges observed during aerial surveillance in the Baltic Sea 2019.

HELCOM (2020): Tillförsel av näringsämnen till havsbassängerna. HELCOMs rapport om indikatorer. Online.

HELCOM/Baltic Earth (2021): Climate Change in the Baltic Sea 2021 Fact Sheet. Baltic Sea Environment Proceedings nr 180.

Europeiska unionens lagstiftning och politik

Meddelande från kommissionen: Den europeiska gröna given [COM(2019) 640 final]

EU:s strategi för biologisk mångfald för 2030 Ge naturen större plats i våra liv COM/2020/380 final

Från jord till bord-strategin för ett rättvisare, hälsosammare och miljövänligare livsmedelssystem COM/2020/381 final

Vägen till en frisk planet för alla EU-handlingsplan: Med sikte på noll-förorening av luft, vatten och mark COM/2021/400 final

En EU-strategi för utnyttja potentialen i havsbaserad förnybar energi för en klimatneutral framtid, COM 2020 741

En ny handlingsplan för den cirkulära ekonomin: För ett renare och mer konkurrenskraftigt Europa COM/2020/98 final

Strategi för hållbar och smart mobilitet – att sätta EU-transporterna på rätt spår för framtiden

Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/56/EG av den 17 juni 2008

Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG av den 23 oktober 2000

Rådets direktiv 91/676/EEG av den 12 december 1991

Rådets direktiv 91/271/EEG av den 21 maj 1991

Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/75/EU av den 24 november 2010

Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/904 av den 5 juni 2019

Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 och rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992

AKTIONSPLAN [COM(2009) 248 final, SWD 2021 (24) final]

Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/89/EU av den 23 juli 2014 om upprättandet av en ram för havsplanering

Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EC av den 19 november 2008

Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/883 av den 17 april 2019

Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/802 av den 11 maj 2016

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 1380/2013 av den 11 december 2013 om den gemensamma fiskeripolitiken

Ryska federationens lagstiftning och politik

Federal Law on Environment Protection № 7 of 10.01.2002

Federal Law on Ecological Examination № 174 of 23.11.1995. Order of the Ministry of Natural Resources and Ecology of the Russian Federation № 999 of 01.12.2020 (Requirements to Materials of Environmental Impact Assessment)

Federal Law on Wastes of Production and Consumption № 89 of 24.06.1998

Federal Law on Fisheries and Conservation of Aquatic Biological Resources № 166 of 20.12.2004

Federal Law on Air Protection № 96 of 04.05.1999

Federal Law on Limiting Greenhouse Gas Emissions № 296 of 02.07.2021

Federal Law on Nature Protected Areas № 33 of 14.03.1995

Federal Law on Internal Waters, Territorial Sea and Contiguous Zone of the Russian Federation № 155 of 31.07.1998

Federal Law on Continental Shelf of the Russian Federation № 187 of 30.11.1995

Federal Law on Subsoil (mineral resources) Exploitation № 2395-1 of 21.02.1992

Federal Law № 74 of 03.06.2006

Federal Law № 200 of 04.12.2006

Decree of the President of the Russian Federation № 176 of 19.04.2017

Order of the Government of the Russian Federation № 2423-r of 18.12.2012

Order of the Government of the Russian Federation № 1235-r of 27.08.2009

Order of the Government of the Russian Federation № 212-r of 17.02.2014

Order of the Government of the Russian Federation № 1930-r of 30.08.2019

Order of the Government of the Russian Federation № 84-r of 25.01.2018

Order of the Government of the Russian Federation № 2798-r of 26.11.2019

Order of the President of the Russian Federation № 861-rp of 17.12.2009

Korrigeringar

22 oktober 2021: rättning av felaktig text i åtgärd B24

7 december 2021: språkliga ändringar

30 mars 2022: rättning av felaktig etikettordning i tabell 2a

4 april 2022: rättelse av rubriker i kapitlet om horisontella frågor

Publicerad av:

Helsinforskommissionen – HELCOM

Katajanokanlaituri 6 B

00160 Helsingfors, Finland

www.helcom.fi

I källhänvisningar ska detta dokument anges som:

”HELCOM Aktionsplan för miljön i Östersjön – 2021 års uppdatering. HELCOM (2021).

© 2021 Baltic Marine Environment Protection Commission
(Helsinki Commission – HELCOM)

Med ensamrätt. Information som ingår i denna publikation eller utdrag ur den, med undantag för bilder och grafiska element som inte är HELCOMs egna och som är identifierade som sådana, får återges utan föregående samtycke på villkor att den fullständiga referensen till publikationen anges i enlighet med vad som anges ovan.

Illustrationer: Katinka Reinke

Fotografier: Adobe Stock

Layout: Dominik Littfass

~~~~~
För ett
välmående
Östersjön